

Ympäristöterveydenhuollon
valvontasuunnitelman
toteutumisen arviointi
2024

Kouvolan kaupunki
Tekniikka ja ympäristö
PL 85, Torikatu 10
45100 Kouvola
p. 020 61 511

SISÄLLYS

1	Tarkastusten ja näytteiden määrä suhteessa valvontasuunnitelmaan	4
1.1	Elintarvikevalvonta.....	4
1.1.1	Tarkastukset ja ilmoitukset	4
1.1.2	Näytteenotto	7
1.1.3	Projektit	7
1.2	Terveydensuojelu	8
1.2.1	Tarkastukset ja ilmoitukset	8
1.2.2	Näytteenotto	10
1.2.3	Projektit	11
1.3	Haittaeläinasiat	11
1.4	Tupakka- ja lääkelain valvonta	12
1.5	Eläinlääkintähuolto	12
2	Suunnitellun toiminnan ja tarkastusten kattavuus	13
2.1	Elintarvikevalvonta.....	13
2.1.1	Valvonnan kattavuus toimialoittain	13
2.1.2	Valvonnan painopisteet	13
2.1.3	Tarkastuksilla esiin tulleet epäkohdat sekä viranomaisen toimenpiteet näiden epäkohtien korjaamiseksi	14
2.2	Terveydensuojelu	18
2.3	Tupakka- ja lääkelain valvonta	19
2.4	Eläinlääkintähuolto	20
3	Henkilöstön osaamisen kehittäminen	20
4	Ohjaus, neuvonta, kouluttaminen ja muu viestintä	20
4.1	Ohjaus- ja neuvonta	20
4.1.1	Koulutusvideot.....	21
4.1.2	Kohdennetut käynnit.....	21
4.2	Esitykset ja luennot.....	21
4.3	Muu viestintä	21
5	Toiminnan laadullinen arviointi	22
6	Ympäristöterveydenhuollon erityistilanteet	23
6.1	Epidemiat	23
6.2	Sairastumis- ja haittaepäilyilmoitukset.....	23

KOUVOLA

6.3	Varautuminen	23
6.4	Häiriötilanteet.....	24
7	Valvonnasta saadut tulot ja niiden kohdentuminen	24
8	Voimavarat	24
9	Toiminnan kehittämistarpeet	25

LIITTEET

Liite 1	Toiminnan volyymit vuosilta 2020–2024
Liite 2	Valvonnan vertailu valtakunnalliseen tasoon

YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLLON VALVONTASUUNNITELMAN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

Kouvolan kaupungin ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman toteutumisen arvioinnissa kootaan yhteen valvonnan keskeiset tulokset, analysoidaan niitä ja arvioidaan, miten valvonnalle asetetut vaikuttavuustavoitteet on saavutettu. Toteumassa nostetaan esiin havaitut valvonnan vahvuudet, kehittämiskohteet ja poikkeamat. Kehittämiskohteiden ja poikkeamien osalta esitetään myös korjaavat toimenpiteet sekä niiden aikataulutus. Toteuma laaditaan ensisijaisesti toiminnan kehittämistä varten, mutta tiedot raportoidaan myös keskusviranomaisille.

Kouvolan kaupungin rakennus- ja ympäristölautakunta on hyväksynyt 4.12.2019 § 107 ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman vuosille 2020–2024. Tämän jälkeen valvontasuunnitelmaan on tehty vuosittaiset päivitykset ja vuoden 2024 päivitys on hyväksytty teknisen lautakunnan lupajaostossa 7.12.2023 § 89.

1 Tarkastusten ja näytteiden määrä suhteessa valvontasuunnitelmaan

Vuodelle 2024 laadittu valvontasuunnitelma toteutui kohtuullisesti. Elintarvikelain valvonnan osalta toteutunut suunnitelmallisten tarkastusten määrä oli 61 % valvontasuunnitelmaan asetetusta tavoitetarkastusmäärästä. Terveystarkastuslain valvonnan osalta toteutunut suunnitelmallisten tarkastusten määrä oli 100 % valvontasuunnitelmaan asetetusta tavoitetarkastusmäärästä. Tupakkalain valvonnassa tehtiin 46 % suunnitelluista tarkastuksista. Lääkelain valvonnassa valvontasuunnitelmassa asetetut tarkastusmäärätavoitteet saavutettiin ja jopa ylitettiin tavoitemäärä. Taulukossa 1 on esitetty tarkastusten määrät suhteessa valvontasuunnitelmaan.

Taulukko 1 Yhteenveto tarkastusmääristä ja valvontasuunnitelman toteutumisesta

	Valvontakohteiden määrä	Suunnitellut tarkastukset	Toteutuneet suunnitelmalliset tarkastukset	Seuranta-tarkastukset	Toteuma (%)
Elintarvikevalvonta	679	469	291	138	62
Alkutuotanto	929	22	8	0	36
yht.	1608	491	299		61
Terveystarkastus	491	159	159	8	100
Tupakkavalvonta	118	63	29	4	46
Lääkelain valvonta	58	5	10	0	200

Liitteessä 2 on esitetty kuvaajia, joissa verrataan Kouvolan valvontayksikköä valtakunnalliseen tasoon (Lähde LaatuNet). Kuvaajista voidaan todeta, että Kouvolan terveystarkastuksen tekemä valvonta on samoilla suuntaviivoilla valtakunnallisen tasoon nähden. Oiva-arvosanojen jakaumassa on eroavaisuutta.

1.1 Elintarvikevalvonta

1.1.1 Tarkastukset ja ilmoitukset

Elintarvikelain mukaisia kohteita oli vuoden 2024 aikana terveystarkastuksen suunnitelmallisen valvonnan piirissä 1608 kpl ja kohdetoimintoja 1880 kpl. Elintarvikelain mukaisia suunnitelmallisia tarkastuskäyntejä tehtiin kaikkiaan 299 kpl (61 % tavoitteesta) ja niiden seurantatarkastuksia 138 kpl. [Ruokaviraston riskiluokitusohjeen](#) mukaisesti suunniteltuja tarkastuksia oli suunniteltu tehtäväksi 469 kpl + seurantatarkastukset. [Ruokaviraston alkutuotannon riskinarviointiohjeen](#) mukaisesti suunniteltuja alkutuotannon tarkastuksia oli suunniteltu tehtäväksi 22 kpl.

Tarkastuskäynneistä Oiva-tarkastuskäyntejä oli 284 kpl ja Oiva-seurantatarkastuksia 133 kpl. [Ruokaviraston riskiluokitusohjeen](#) mukaisesti Oiva-tarkastuksia oli suunniteltu tehtäväksi 459 kpl + seurantatarkastukset 70 kpl (15 %). Seurantatarkastuksien määrä tuplaantui edellisvuodesta ja

KOUVOLA

niiden määrä oli paljon enemmän kuin oletettiin. Eniten tarkastuksia tehtiin aiempien vuosien tapaan ravintoloihin, suurtalouskeittiöihin ja vähittäismyymälöihin (taulukko 2).

Oivan ulkopuolella olevia suunnitelmallisia tarkastuksia tehtiin seuraavasti:

- kontaktimateriaalitarkastuksia tehtiin 7 kpl + 5 kpl seurantatarkastuksia (suunniteltu 10 kpl).
- alkutuotannon tarkastuksia tehtiin 8 kpl + 0 kpl seurantatarkastuksia (suunniteltu 22 kpl).

Suunnitelman ulkopuolisia, mm. valituksen takia tai tilapäisen myynnin tarkastuksia tehtiin 37 kpl.

Elintarvikelain 8 §, 10 §, 11 § ja 13 § mukaisia ilmoituksia ja hakemuksia käsiteltiin 175 kpl (liite 1). Ne liittyvät useimmin uuden elintarviketoiminnan (107 kpl) tai hyväksytyt elintarvikehuoneiston perustamiseen tai olennaiseen muuttamiseen (1 kpl) tai toiminnan lopettamiseen (67 kpl).

Ilmoitusten vastaanotto ja ensimmäisen tarkastuksen tekeminen on vastuutettu kahdelle tarkastajalle. Tämän on havaittu yhdenmukaistavan ja nopeuttavan asiakaspalvelua. Aiottua asiakaskyselyä muutokseen liittyen ei toteutettu v. 2024 mutta se on tarkoitus toteuttaa vuonna 2025. Lisäksi mm. kirjoitettiin vientitodistuksia ja annettiin lausuntoja. Resurssivajeen ja suuren seurantatarkastuksien määrän takia suunnitelmallisia tarkastuksia jäi tekemättä n. 207 kpl. Uusien toimijoiden suuren määrän johdosta toimijan vaihdoksien jälkeen tehtäviä ensimmäisiä tarkastuksia jäi tekemättä 53 kpl. Osaan kohteista ehdittiin tekemään kahden tarkastuksen sijaan vain yksi suunnitelmallinen tarkastus. Rästiin jääneistä aloitustarkastukset ja tekemättömistä tarkastuksista, 89 kpl, siirtyi vuodelle 2025.

Taulukko 2 Suunnitellut ja toteutuneet elintarvikevalvonnan tarkastukset kohdetyypeittäin

Suunnitelmallisen valvonnan kohdetyypit		Valvonnassa olevien toimintojen lukumäärä (kaikki vuoden aikana aktiiviset)	Suunniteltujen tarkastuksien määrä 2024	Toteutuneiden tarkastuksien määrä 2024	Toteutuneiden seurantatarkastuksien määrät 2024
Toimintaluokka	Toimintatyyppi				
Maitoala					
	Juuston valmistus	3	4	4	0
	Maitonesteiden valmistus	3	4	4	0
Liha-ala					
	Lihavalmisteiden valmistus (kypsä)	1	6	4	1
	Raakalihavalmisteiden valmistus	1	2	2	1
Kala-ala					
	Tuoreiden kalastustuotteiden valmistus	0			
	Kalajalosteiden valmistus	0			
Muna-ala					
	Munapakkaamo	1	2	1	0
	Munatuotteiden valmistus	0			
Kansalliset toiminnalliset helpotukset (ent. vähäriskinen toiminta elintarvikehuoneistossa)					
	Lihan käsittely (lahtivajat)	3	2	2	0
Vilja- ja kasvisala					
	Myllytoiminta	1	1	0	0

KOUVOLA

	Leipomotuotteiden valmistus, helposti pilaantuvia tuotteita	20	20	7	3
	Leipomotuotteiden valmistus, ei helposti pilaantuvia	9	8	3	1
	Muiden viljatuotteiden valmistus	2	3	1	0
	Kasvis-, marja- ja hedelmätuotteiden valmistus	6	4	4	2
	Pakkaamotoiminta ja kauppakunnostus	2	1	0	0
Elintarvikkeiden valmistus, ei maito/liha/kala/muna/vilja-kasvis					
	Yhdistelmätuotteiden valmistus	5	5	3	1
	Makeisten valmistus	4	5	2	2
	Juomien valmistus	0			
	Muu valmistus (esim. kahvinpaahto)	3	0	0	0
Elintarvikkeiden myynti					
	Tukkumyynti	1	1	1	0
	Vähittäismyynti	160	102	47	19
	Muut tapahtumat (esim. torit)	2	2	0	0
	Kuluttajan tuotteiden käsittely, eläimistä saatavat elintarvikkeet	0			
Elintarvikkeiden tarjoilu					
	Ravintolatoiminta	148	83	86	69
	Grilli- ja pikaruokatoiminta	45	17	15	3
	Kahvilatoiminta	74	39	25	13
	Pubitoiminta	26	2	1	1
	Suurtalous, laitoskeittiö	37	27	17	4
	Suurtalous, keskuskeittiö	26	33	16	4
	Suurtalous, tarjoilukeittiö	121	52	19	4
	Pitopalvelu	16	6	7	5
Vain ruoka-aputoimintaa					
	Ruoka-apu elintarvikkeiden luovutus	9	0	1	0
	Ruoka-apu elintarvikkeiden tarjoilu	2	0	1	0
Elintarvikkeiden kuljetukset					
	Elintarvikkeiden kuljetus	21	8	4	0
	Elintarvikkeiden pakastekuljetus	6	1	0	0
	Elintarvikkeiden kuljetus jäädytettynä	10	7	0	0
	Elintarvikkeiden kuljetus lämpimänä	7	3	3	0
Elintarvikkeiden varastointi ja pakastaminen, pakkaaminen					
	Eläinperäisten elintarvikkeiden varastointi	1	2	0	0
	Muiden kuin eläimistä saatavien elintarvikkeiden varastointi	14	7	1	0
	Elintarvikkeiden pakastaminen	0			
	Elintarvikkeiden pakkaaminen	0			

KOUVOLA

Elintarvikekontaktimateriaalit (ei Oiva)					
	Elintarvikekontaktimateriaalien jakelu tai markkinointi	5	3	3	1
	Elintarvikekontaktimateriaalien maahantuonti	2	1	1	0
	Elintarvikekontaktimateriaalien valmistus tai jatkojalostus	8	6	3	4
Elintarvikkeiden vienti ja tuonti					
	Maahantuonti	4	0	1	0
	Maastavienti	4	0		
Elintarvikehuoneistot yhteensä		813	469	291	138
Alkutuotanto (ei Oiva)					
	Hunajantuotanto	31	0		
	Kalastus	2	0		
	Lihantuotanto	79	0		
	Maidontuotanto	52	15	8	0
	Munantuotanto	59	1	0	0
	Peltoviljely	808	0		
	Puutarhaviljely, avomaa	29	6	0	0
	Puutarhaviljely, kasvihuone	3	0		
	Siitosmunantuotanto	1	0		
	Vesiviljely	3	0		
	Itujen tuotanto	0			
	Sienimöt	0			
Alkutuotanto yhteensä		1067	22	8	0
Elintarvikehuoneistot ja alkutuotanto yhteensä		1880	491	299	138
Suunnitellut – ja seurantatarkastukset yhteensä				437	

1.1.2 Näytteenotto

Muu suunnitelmallinen näytteenotto. Näytteitä otettiin seuraavasti:

- Salmonella erityistakuut (EY1688/2006): 0 kpl (ei Salmonella -erityistakuiden piirissä olevaa maahantuontia).
- Ruokaviraston valvontaohjelmien näytteenottopyynnöt: 4 kpl
 - Eläinlääkejäämien valvontaohjelma (EU 2022/1644 ja 2022/1646): 4 kpl
 - Elintarvikkeiden torjunta-ainevalvontaohjelma (EY 396/2005 ja EU 2021/601): 0 kpl
 - Elintarvikkeiden vierasainevalvontaohjelma (EU 2022/931 ja 2022/932): 0 kpl

Valvontasuunnitelman ulkopuolinen näytteenotto. Näytteitä otettiin seuraavasti:

- Ruokamyrkytyspäilyt, 3 kpl
- Kuluttajavalitukset, 0 kpl
- Omavalvonnan toimivuuden todentaminen, 0 kpl

1.1.3 Projektit

Toteutettiin yksi oma näytteenottoprojekti, jossa tarkasteltiin elintarvikkeiden kanssa kontaktissa olevien pintojen puhtautta. Näytteet otettiin valvontakohteista, jotka olivat laiminlyöneet omavalvonnallisen näytteenottovelvoitteen. Näytteitä otettiin suunnitelmallisten tarkastuksien yhteydessä 28:sta toimipaikasta, yhteensä 140 näytettä, joista 60 % oli määräysten mukaisia.

Hylätyn tai huonon tuloksen saaneita paikkoja (21 kpl) ohjeistettiin tekemään korjaavia toimenpiteitä puhtaanapidossa ja ottamaan itse uudet näytteen tämän jälkeen.

1.2 Terveydensuojelu

1.2.1 Tarkastukset ja ilmoitukset

Terveydensuojelulain mukaisia kohteita oli vuoden 2024 alussa terveystarkastuksen suunnitelmallisen valvonnan piirissä 467. Terveydensuojelulain valvontasuunnitelman mukaisia tarkastuksia tehtiin 159, mikä oli 100 % suunnitellusta tarkastusmäärästä. Tarkastuksia tehtiin mm. päiväkoteihin, kouluihin, asumisyksiköihin, kauneushoitoloihin, liikuntatiloihin, kokoontumis- ja majoitushuoneistoihin, uimahalleihin ja -rantoihin sekä vesilaitoksiin.

Kokonaistarkastusmäärään on otettu mukaan talousvesivalvontaan kuuluvat vedenottamoiden tarkastukset. Niitä ei oltu sisällytetty valvontasuunnitelmaan. Vedenottamoiden tarkastukset ovat kuitenkin suunnitelmallisia valvontatarkastuksia ja ne tilastoituvat mukaan lukuihin VATI-valvontajärjestelmästä. Vedenottamoiden tarkastukset on sisällytetty vuoden 2025 valvontasuunnitelmaan. Vedenottamotarkastuksien mukaan ottaminen nostaa ja hieman vääristääkin vuoden 2024 terveydensuojelun valvontasuunnitelman toteumaprosenttia. Ilman vedenottamotarkastuksia toteuma olisi 89 %. Taulukossa 3 on esitetty suunnitellut ja toteutuneet tarkastukset kohdetyypeittäin.

Taulukko 3 Suunnitellut ja toteutuneet terveydensuojelulain mukaiset tarkastukset kohdetyypeittäin

Suunnitelmallisen valvonnan kohdetyypit		Valvontakohteiden lukumäärä	Suunniteltujen tarkastusten määrä 2024	Toteutuneiden tarkastusten määrä 2024	
Toimintaluokka	Toimintatyyppi				
Talousveden toimittaminen ja vedenottamot	<i>Talousvettä toimittava laitos (1352/2015)</i>				
		EU-raportoitava vedenjakelualue, vedentoimitus vähintään 1000 m ³ päivässä tai vähintään 5000 henkilölle (ominaisuustieto)	1	1	1
		Muu vedenjakelualue, vedentoimitus 10 - 999 m ³ päivässä tai 50 - 4999 henkilölle (ominaisuustieto)	32	15	11
		Vedenottamo	23		18
	<i>Talousvettä toimittava laitos (401/2001)</i>				
		Pieni vedenjakelualue, vedentoimitus < 10 m ³ /vrk tai alle 50 henkilölle (ominaisuustieto)	4	2	4
		Vedenottamo	1		0
Veden toimittaminen talousvettä toimittavalle laitokselle	Tukkuvesilaitos (talousvettä toimittavalle laitokselle vettä toimittava toiminnanharjoittaja)	0	0	0	

KOUVOLA

Kokoontuminen, julkiset huvi- ja kokoontumishuoneistot	<i>Lasten ja nuorten kohteet: kerhotilat, nuorisotilat ja leirikeskukset, lasten iltapäiväkerhot, lasten sisäleikkipuistot</i>	22	3	5
Opetustoiminta, koulut ja oppilaitokset	<i>Esiopetus, peruskoulu, lukio, ammattioppilaitos, korkeakoulu, muu aikuiskoulutus ja muut koulut ja oppilaitokset</i>	55	9	13
Majoitustoiminta, majoitushuoneistot	<i>Hotellit, hostellit, maatilamatkailu, asuntolat, kasarmit jne.</i>	46	4	5
Kauneudenhoitoa ja ihon käsittelyä suorittavat huoneistot ja laitokset	<i>Kosmetologiset huoneistot, tatuointi ja lävistys, muu ihon käsittely tai hoito</i>	84	21	21
	<i>Solarium</i>	6	1	1
Sosiaalihuollon palvelut, lasten päiväkodit ja vastaavat / lastenkodit / lastensuojeluyksiköt ja vastaavat / vanhainkodit ja vastaavat / muut sosiaalialan yksiköt	<i>Lasten päiväkodit ja vastaavat</i>	59	44	35
	<i>Lastenkodit / lastensuojeluyksiköt ja vastaavat</i>	14	4	6
	<i>Vanhainkodit ja vastaavat</i>	24	14	8
	<i>Muut sosiaalialan yksiköt</i>	31	11	6
Liikunta ja virkistystoiminta, yleiset uimarannat / uimahallit, kylpylät ja muut yleiset allastilat / yleiset saunat / kuntosalit ja liikuntatilat	<i>Yleiset uimarannat (EU-uimarannat), huomattava määrä uimareita päivässä</i>	4	4	4
	<i>Pienet yleiset uimarannat</i>	14	14	10
	<i>Yleiset altaat: uimahalli, kylpylä, uimala, vesipuisto tai muu yleinen allas</i>	6	6	4
	<i>Saunat</i>	4	1	1
	<i>Yleinen liikuntatila: urheiluhalli, kuntosali tai muu yleinen liikuntatila</i>	61	5	6
Yhteensä		491	159	159

*valvontakohteiden määrä on voinut muuttua vuoden 2024 kuluessa

Terveysturvallisuuden mukainen valvontasuunnitelma toteutui siis hyvin. Tarkastustavoitteisiin ei päästy päiväkotien, vanhainkotien ja muiden sosiaalialan huoneistojen osalta.

Valvontasuunnitelmaan sisällyttömiä tarkastuksia tehtiin 141. Kyseiset tarkastukset ovat pääasiassa sisäilmaan, asuntojen siivottomuuteen, haittaeläimiin ja meluhaittoihin liittyviä. Suunnitelman ulkopuoliset tarkastukset työllistävät paljon ja ne ovat usein suunnitelmallista valvontaa hankalampia tapauksia saada selvitettyksi. Asuntojen siivottomuus- ja hygieniataarkastusten määrä lisääntyi vuonna 2024. Myös meluhaitan selvittäminen ja mittaaminen on paljon työaikaa vievää.

Terveysturvallisuuden 13 §:n mukaisia ilmoituksia käsiteltiin 25. Kyseiset ilmoitukset koskivat toiminnanharjoittajan vaihtumista ja uusien toimipaikkojen aloittamista. Lausuntopyyntöjä käsiteltiin yhteensä 40. Lausuntopyyntöt koskivat pääosin ympäristölupa- ja rakennuslupahakemuksia.

1.2.2 Näytteenotto

Toteutuneet vesinäytteiden määrät olivat n. 106–124 % suunnitelluista näytemääristä. Taulukossa 4 on esitetty suunnitellut ja toteutuneet vesinäytemäärät. Talusveden osalta on laskettu mukaan vesilaitosten jaksottaisen ja jatkuvan valvonnan näytteet sekä omavalvontanäytteet. Vesilaitoksen omia käyttötarkkailunäytteitä ei ole luvuissa huomioitu.

Taulukko 4 Suunnitellut ja toteutuneet vesinäytteenottomäärät

	Suunniteltu näytteenottomäärä	Toteutunut näytteenottomäärä	Toteuma-%
Talusvesinäytteet	n. 110	117	n. 106
Allasvesinäytteet	77	88	114
Uimarantavesinäytteet	65	81	124

Talus- ja uimavettä valvottiin kohdekohtaisten valvontatutkimusohjelmien tai näytteenottosuunnitelmien mukaisesti. Näytteenottoa tehtiin joko viranomaisen, toiminnanharjoittajan tai ulkopuolisen asiantuntijan toimesta. Ulkopuolisena asiantuntijana on toiminut Kymen Ympäristölaboratorio Oy sekä Kymijoen Vesi ja Ympäristö ry.

Verkostovedenlaatu täytti pääsääntöisesti talusvesiasetuksen laatuvaatimukset ja –tavoitteet. Pieniä mikrobiologisia ongelmia esiintyi vesitorneissa ja muutamalla vedenjakelualueella. Kemiallinen laatuvaatimus ylittyi yhdellä jakelualueella ja poikkeavaa hajua todettiin yhdellä jakelualueella. Tapausten selvittämiseksi haettiin uusintanäytteitä, huuhdeltiin verkostoa ja jatkettiin tilanteen seuranta tihennetyllä näytteenotolla. Useammassa tapauksessa poikkeaman syyksi paljastui näytteenottoon liittyvä virhe kuten hanan päässä ollut likainen letku, vähäisellä käytöllä ollut näytteenottohana tai virheellisesti säilytetyt näytteenottopullot.

Valvontatutkimusohjelmien mukaisia suunnitelmallisia talusvesinäytteitä otettiin viranomaisen toimesta 45. Vesilaitokset ottivat itse suunnitelmallisia näytteitä 72 ja käyttötarkkailunäytteitä 216. Näytteitä otettiin talusvettä toimittavien laitosten jakelualueilta, vedenottamoilta ja vesitorneista. Näytteenottosuunnitelmat toteutuivat suunnitellusti sekä vesilaitoksien että osuuskuntien osalta.

Uimahallien näytteenotto toteutui suunnitelman mukaisesti avoimissa uimahalleista ja yleisistä altaista. Kaikki uimahallit olivat suljettuna kesällä 1–2 kuukautta ja lisäksi Valkealatalon uimahalli oli suljettuna tammikuun. Urheilupuiston uimahalli suljettiin heinäkuun alussa peruskorjauksen ajaksi. Edellä mainitut sulut vaikuttivat näytemääriin. Suunnitelmallisia uima-allasveden näytteenottokertoja oli yhteensä 82. Lisäksi uusintanäytteitä otettiin kuusi kertaa. Näytteenotoista oli terveysturvallisuuden ottamia 36 ja loput toimijoiden itsensä tai Kymen ympäristölaboratorion ottamia.

Yleisiltä uimarannoilta näytteet otettiin viisi kertaa ja pieniltä yleisiltä uimarannoilta kolme kertaa kesän aikana. Suunnitelmallisia uimarantavesinäytteitä otettiin 81, joka pitää sisällään myös talviuintinäytteet. Näytteistä osa oli Kymijoen Vesi- ja Ympäristö ry:n näytteenottajien ottamia näytteitä.

Kouvolan uimarannoilla vedenlaatu oli pääasiassa erinomainen koko kesän. Syanobakteereista eli sinilevästä tehtiin havaintoja kesäkuun aikana Vennan, Sompasen, Orijärven ja Valkealan kirkonkylän uimarannoilla, mutta syanobakteerien määrät olivat vähäiset.

1.2.3 Projektit

Liikuntatilojen jumppamattojen puhdistuskäytännöt ja pintapuhtausnäytteenotto

[Valvontaprojektissa](#) selvitettiin liikuntatilojen jumppamattojen pintapuhtautta ja puhdistuskäytäntöjä. Projekti toteutettiin elo-syyskuun aikana 2024. Pintapuhtautta tutkittiin ottamalla pintapuhtausnäytteitä ja puhdistuskäytäntöjä selvitettiin haastattelemalla toimipaikkojen edustajia. Projektissa oli mukana 23 yleistä liikuntatilaa Kouvolan alueelta. Kohteena oli kuntosaleja, joogastudioita, crossfit-saleja sekä liikuntahalleja. Näytteitä otettiin 46 kappaletta. Näytteistä hyvällä tasolla oli 52 % (24), tyydyttävällä tasolla oli 39 % (18), huonolla tasolla oli 4 % (2) ja erittäin huonolla tasolla oli 4 % (2).

Jumppamattojen puhdistaminen oli huomioitu vain yhdeksän kohteen siivoussuunnitelmassa. Kuitenkin 12 kohteessa puhdistamista tehdään säännöllisesti henkilökunnan toimesta. Osassa liikuntapaikoista on asiakkaiden käytettävissä puhdistustarvikkeet ja asiakkaita ohjeistetaan puhdistamaan välineet käytön jälkeen. Kuudessa kohteessa jumppamattojen puhdistaminen ei ollut kenenkään vastuulla. Jumppamattoja puhdistettiin mm. nihkeäpyyhintänä, höyrupesurilla, vesipesuna ja pyykinpesukoneessa. Jumppamattojen kuntoa seurataan ja niitä uusitaan tarvittaessa. Tulosten pohjalta terveysvalvonta ohjeisti kohteita tarvittaessa tehostamaan jumppamattojen puhdistamista ja lisäämään puhdistamisen osaksi siivoussuunnitelmaa.

Hellejaksojen vaikutus sisäilman lämpötiloihin

[Valvontaprojektin](#) tavoitteena oli selvittää miten asumisyksiköt ovat varautuneet hellejaksoihin ja miten ne vaikuttavat sisälämpötiloihin. Projekti toteutettiin kahdessa vaiheessa. Toukokuussa lähetettiin kysely 55 asumisyksikön vastuuhenkilöille, ja siihen saatiin vastaus 37 kohteelta (67 %). Tulosten mukaan noin puolet yksiköistä kokee, että sisälämpötilat nousevat liian korkeiksi, mikä haittaa sekä asukkaita että henkilökuntaa. Asumisyksiköissä viilennystä pyritään toteuttamaan useilla eri tavoilla, kuten ikkunatuuletuksen, erilaisten tuulettimien, verhojen/sälekaihtimien, ilmalämpöpumpun/jäähdytyslaitteen, viilentävän ilmastoinnin sekä ilmanvaihdon tehostamisen avulla.

Kyselyvastausten perusteella valittiin kahdeksan kohdetta, joissa mitattiin sisäilman lämpötilaa tallentavilla lämpötilaloggereilla. Mittausajanjaksot sijoitettiin ajankohtaan, jolloin ulkoilman päivälämpötila ylitti 25 astetta. Kohteissa sisäilman lämpötilaa mitattiin noin kahden vuorokauden ajan kahdesta eri tilasta. Mittauspisteiden korkeimmat lämpötilat olivat 24,3 °C – 29,3 °C ja alhaisimmat lämpötilat 21,5 °C – 26,8 °C. Asumisterveysasetuksen (23.4.2015/545) mukainen lämpötilan toimenpideraja lämmityskauden ulkopuolella palvelutaloissa, vanhainkodeissa ja muissa vastaavissa tiloissa on 20 °C – 30 °C. Yhdessäkään mitatussa kohteessa lämpötilat eivät ylittäneet tätä lainsäädännön asettamaa ylärajaa. Projektin perusteella todettiin, että asumisterveysasetuksen lämpötilan yläraja on varsin korkea ja haittaa koetaan jo selvästi matalammissa lämpötiloissa.

1.3 Haittaeläinasiat

Ilmoitukset haittaeläimistä ovat työllistäneet viime vuosina enenevässä määrin. Asuinalueilla koetaan monesti haittaa linnuista ja jyrsijöistä. Erityisesti rottien määrä tuntuu lisääntyneen ja niiden torjunta on vaikeampaa, koska enää kuluttajakäyttöön ei ole saatavilla torjunta-aineita. Rottien torjunnasta ja ennaltaehkäisystä annetaan paljon neuvontaa puhelimitse ja tarvittaessa asuinalueille käydään jakamassa tiedotteita. Vuonna 2024 rottailmoituksia tuli eniten keväällä ja syksyllä. Ilmoitusten kokonaismäärä oli kuitenkin samalla tasolla kuin edellisvuonna.

Elintarvikevalvonnan tarkastuksilla on kahtena viime vuonna jouduttu antamaan kehotuksia ja käyttämään pakkokeinoja haittaeläimiin liittyen. Haittaeläinhavainnot ovat olleet pääosin jyrsijöihin liittyviä. Vuonna 2024 jyrsijöihin liittyneitä pakkokeinoja käytettiin seitsemässä valvontakohteessa.

1.4 Tupakka- ja lääkelain valvonta

Vuoden 2024 alussa terveystarkastuksen suunnitelmallisen valvonnan piirissä oli 118 tupakkalain mukaista valvontakohtetta (tupakkatuotteiden vähittäismyyntipaikat ja ravitsemisliikkeiden tupakointitilat). Valvontakohteisiin tehtiin yhteensä 29 tarkastusta, joka on 46 % suunnitellusta määrästä. Tupakkavalvonnan resursseja on jouduttu siirtämään elintarvikevalvontaan.

Vuonna 2024 myönnettiin 9 tupakkatuotteiden vähittäismyyntilupaa. Kaksi taloyhtiötä haki parveketupakointieltoa loppuvuodesta, mutta päätöksenteko oli vuoden 2025 puolella.

Lääkelain mukaisia nikotiinivalmisteiden vähittäismyyntipaikkoja oli vuoden 2024 alussa 58. Myyntipaikkoihin tehtiin 10 tarkastusta, mikä oli 200 % tavoitteesta. Vuoden aikana myönnettiin viisi uutta myyntilupaa.

1.5 Eläinlääkintähuolto

Eläinlääkäripalvelujen saatavuus sekä peruseläinlääkäripalvelujen että kiireellisen eläinlääkäriavun osalta täytti vuoden 2024 aikana valtakunnallisen EHO-ohjelman saatavuus- ja laatuavoitteet. Palvelut on pystytty antamaan käyttäjien kannalta kohtuullisessa ajassa ja kohtuullisella etäisyydellä. Myös terveydenhuoltokäynnit on pystytty järjestämään asiakkaiden tilausten mukaisesti.

Eläinlääkintähuollossa oli vuonna 2024 yhteensä 9 288 potilaskäyntiä. Taulukossa 5 on eritelty eläinlääkärikäyntimäärät virka- ja päivystysaikoina. Eläintautilain mukaisiin valvontaohjelmiin liittyviä tarkastuksia tehtiin kaksi. Muut eläintautilain mukaiset käynnit (esim. vientitarkastukset) tehtiin tarpeen mukaisesti. Vientitarkastuksia tehtiin 9 kpl.

Taulukko 5 Eläinlääkärikäyntimäärät virka- ja päivystysaikoina

Suoritetyyppi	Virka-aika	Päivystys
Pieneläinvastaanottokäynnit	7880	780
Sairaskäynnit	417	170
Terveydenhuoltokäynnit	41	0

Eläinsuojelu ja muu valvontaeläinlääkärien suorittama valvonta

Lakia eläinten hyvinvoinnista 693/2023 alettiin soveltaa 1.1.2024. Alkuvuodesta on jouduttu käyttämään aikaa uusien päätöspohjien laatimiseen sekä lomakkeiden päivittämiseen.

Eläinsuojeluilmoituksia vastaanotettiin 389 vuonna 2024. Tarkastuskäyntejä tehtiin yhteensä 280, joista 171 johti tarkastukseen. Epäilyyn perustuvat tarkastukset tehdään kiireellisyysjärjestyksessä. Tarkastuskäynnit tehdään pääsääntöisesti ennalta ilmoittamatta, mikä johtaa hukkakäynteihin. Asiakkaan kuulemiseksi on tehty kaksi käyntiä. Tarkastukset on tehty pääasiassa valvontaeläinlääkäriin parityönä. Terveystarkastaja on ollut valvontaeläinlääkäriin parina eläinsuojelutarkastuksella seitsemän kertaa, kaupungineläinlääkäri kaksi kertaa ja eläinsuojeluyhdistyksen vapaaehtoinen kaksi kertaa. Kokonaiskäyntimääräksi on valvontasuunnitelmassa arvioitu 300–400 käyntiä.

Eläinsuojelutarkastuskäyntien jakauma:

- 1. tarkastus: 126 kpl
- Uusintatarkastus: 41 kpl
- Tarkastusyritys (eläimen omistajaa ei tavoitettu): 109 kpl

KOUVOLA

- Suunnitelmalliset valvontakäynnit: 4 kpl

Hallintopäätöksiä tehtiin lain eläinten hyvinvoinnista nojalla 92 kappaletta, joista 30:ssä päädyttiin viranomaisen suorittamiin kiiretoimenpiteisiin (laki eläinten hyvinvoinnista 97 § ja 98 §). Näissä luvuissa ovat mukana myös kaupungineläinlääkäriin tekemät käynnit ja päätökset.

Valvontaeläinlääkäriin ja poliisitutkijan yhteiset eläinsuojelutarkastukset aloitettiin huhtikuussa 2024. Yhteistoiminnan aloittamiseen liittyen Kaakkois-Suomen poliisilaitos on järjestänyt Kaakkois-Suomen valvontaeläinlääkärien (Hamina-Kotka, Kouvola, Lappeenranta, Imatra) ja poliisilaitoksen tutkijoiden yhteistapaamisia kahdesti, helmikuussa ja syyskuussa. Kouvolaassa yhteistarkastuspäiviä on ollut 9, ja tarkastuksia on tehty näinä päivinä yhteensä 35 kappaletta.

Tutkintapyyntöjä / ilmoituksia eläinten hyvinvointilain rikkomisesta laadittiin 11 kappaletta ja lisäksi tehtiin yksi rikosilmoitus eläintenpitokiellon rikkomisesta. Poliisille annettiin virka-apua kaksi kertaa menettämisseuraamuksen täytäntöönpanossa ja poliisilta pyydettiin virka-apua kaksi kertaa.

Eläinten tunnistamisen ja rekisteröinnin tunnistamista valvotaan eläinsuojelutarkastusten yhteydessä. Eläinten tunnistamis- ja rekisteröintilainsäädännön nojalla annettua kehotuksia on kirjattu 51 ja hallintopäätöksiä on annettu neljä kappaletta. Valvontaeläinlääkäri aloitti koirarekisterin valvomisen vuoden 2024 alusta, ja suurin osa kehotuksista on annettu koiran merkitsemiseksi mikrosirulla tai rekisteröimiseksi koirarekisteriin.

Sivutuotelainsäädännön alaisia hautaamisen valvontoja tuotantotilalla tehtiin kaksi kappaletta; toinen Aluehallintoviraston pyynnöstä osana sivutuotevalvonnan painopisteen mukaista hautaamisen valvontaa ja toinen eläinsuojelutapakukseen liittyen.

2 Suunnitellun toiminnan ja tarkastusten kattavuus

2.1 Elintarvikevalvonta

2.1.1 Valvonnan kattavuus toimialoittain

Elintarvikevalvonnan piirissä olevia kohteita oli alkutuotanto mukaan lukien 1608 kpl, joissa eri toimintoja yhteensä 1880. Oiva-tarkastuksien ja kontaktimateriaalitarkastuksien piirissä olevista 679 toimipaikasta (813 toimintoa) tarkastettiin 254 kpl ja tarkastettuja toimintoja oli 286 kpl. Valvonta kattoi 37 % toimipaikoista.

2.1.2 Valvonnan painopisteet

- [Ruokaviraston suunnittelemissa valtakunnallisista painopistealueista](#) vain osa eteni kuntatason toteutukseen vuoden 2024 aikana.

- [Lämpötilahallinta elintarvikehuoneistoissa](#) oli painopiste, jota tarkastettiin lähes kaikilla Oiva-tarkastuksilla.
- [Tuotteiden jäljitettävyyden](#) painopiste ei edennyt vuoden 2024 aikana kuntatoteutukseen.
- [Valvojan työkalupakki](#) -painopiste eteni Ruokavirastossa ja se otettiin kunnissa käyttöön. Kouvolaassa uusien työntekijöiden tulee perehtyä valvojan työkalupakin sisältöön.
- [Kohteet valvonnan piiriin](#) –painopiste haarukoi valtakunnallisesti valvonnan ulkopuolella olevia kohteita alv-rekisteristä. Kouvolaan tuli vuoden 2024 aikana Ruokavirastolta yksi niihin liittyvä lisäselvityspyynnö. Lisäksi vuonna 2024 etsittiin elintarvikkeiden myyntiä harjoittavia Facebook-sivustoja. Valvonnan ulkopuolella toimivia kohteita, joiden tulisi olla valvonnassa on myös itse haarukoitu ja selvitetty toisilta viranomaisilta saatujen tietojen pohjalta. Näin valvontaan saatiin sekä elintarvikekohteita että kontaktimateriaalitoimijoita. Painopisteen kolmantena osa-alueena oli paikallisten yhteistyötahojen kontaktointi, joiden ajateltiin ohjaavan ja neuvovan uusia toimijoita. Kontaktoinnin tarkoitus oli välittää tietoa

KOUVOLA

elintarvikealan yrityksille elintarvikevalvontaan kuulumisveloitteesta. Kouvolassa viestit lähetettiin 13 eri yhteistyötaholle.

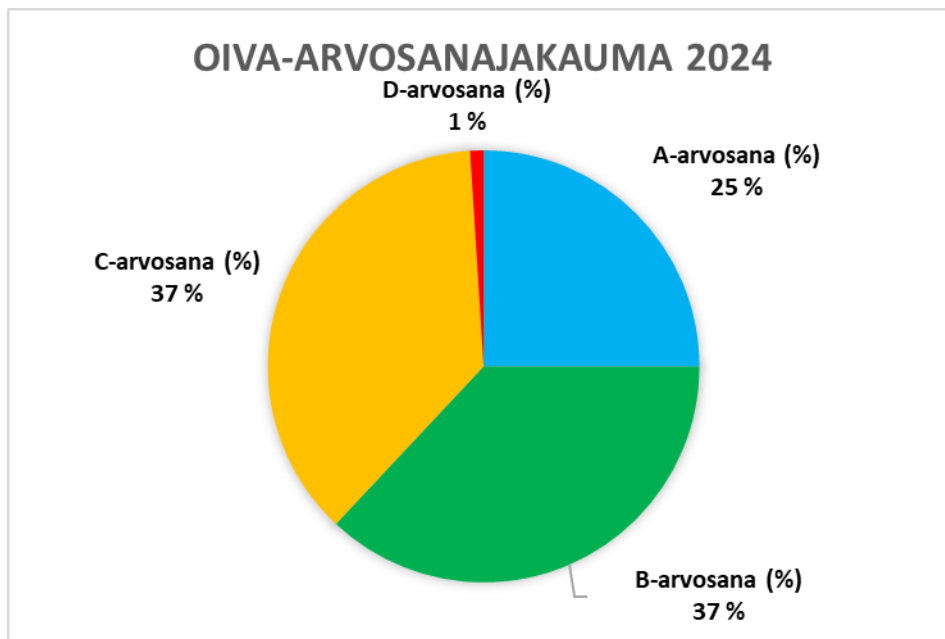
- Petoksellisen toiminnan torjunta viranomaistyössä -painopiste koulutti valvoja myös vuonna 2024. Teams-koulutusta saatiin mm. tutkintapyyntöjen tekemisestä ja ihmiskaupan vastaisen viranomaisyhteistyön uusista muodoista ja työvälineistä.
 - [Pandemiavalmiuden kehittäminen](#) -painopiste ei edennyt kuntatasolle.
- Omia painopisteitä oli ohjaus- ja neuvontakäynnit, joista kerrotaan tarkemmin kappaleessa 4.
- Elintarvikevalvontatiimissä on sovittu, että Oiva-tarkastuksilla tarkastetaan aina tietyt yhteisesti sovitut asiat, mikäli ne koskettavat tarkastettavaa toimintaa. Nämä asiat on valittu riskiperusteisesti jo Oiva-tarkastuksien alussa v. 2013. Vuonna 2024 näitä asioita tarkastettiin erilaisissa kohteissa yhteensä 2108 kertaa (taulukko 6).

Taulukko 6 Kouvolan elintarviketiimin omat Oiva-painopisteet ja niiden tarkastusmäärät. Painopisteet 6.2.–6.9. ovat myös Ruokaviraston asettamia valtakunnallisia painopisteitä.

Painopiste	3.1. Tilojen yleinen siisteys ja puhtaus	3.2. Työvälineiden, laitteiden ja siivousvälineiden puhtaus	4.2. Käsihygienia	5.1. Elintarvikkeiden käsittelyn yleinen hygienia ja riskinhallinta	6.2. Kylmäsäilytyskylmän lämpötilahallinta	6.3. Kuumana säilytyksen lämpötilahallinta	6.5. Valmistusprosessien lämpötilahallinta	6.6. Pakasteiden lämpötilahallinta	6.9. Lämpötilahallinta myynnissä ja tarjoilussa	17.1. Näytteenotto ja omavalvontatutkimukset
Tarkastettu (krt)	293	289	256	114	271	66	172	239	215	193

2.1.3 Tarkastuksilla esiin tulleet epäkohdat sekä viranomaisen toimenpiteet näiden epäkohtien korjaamiseksi

Elintarvikevalvonnan osalta 62 % Oiva-tarkastuksista sai parhaan tai toiseksi parhaan arvosanan (kuva 1.). Oiva-tarkastuksista parhaimman A-arvosanan sai 25 % tarkastetuista kohteista. Hyvään B-arvosanaan ylsi 37 % ja korjauskehotuksen määräaikaan saatiin 37 % tarkastuksista. Neljässä tarkastuksessa annettiin huonoin D-arvosana (1,6 %).

Kuva 1 Oiva-arvosanojen jakauma (%).

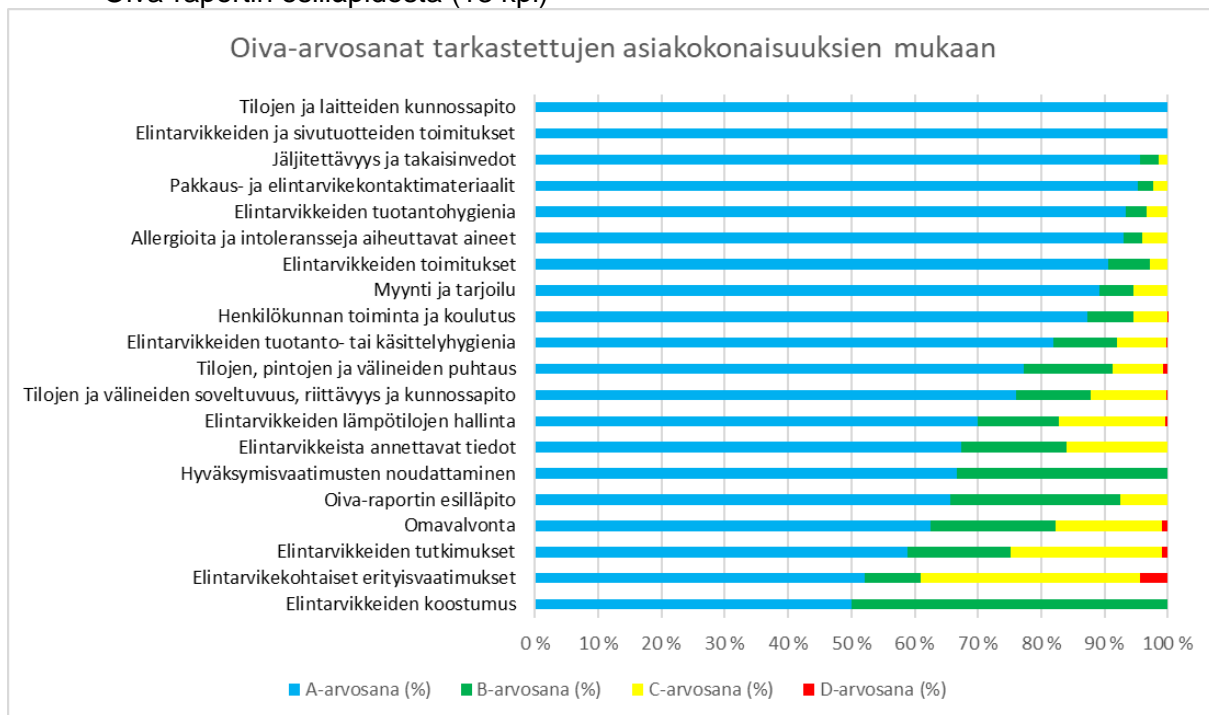
Yksi tarkastus sisältää useita [arvioitavia asioita](#), joiden pohjalta tarkastuksen yleisarvosana muodostuu huonoimman yksittäisen arvosanan perusteella. Yksittäisten arvioitavien asioiden

arvosanjakauma on esitetty kuvassa 2. Tarkastetuista asioista 79 % oli vaatimusten mukaisella tasolla (A-arvosana). Vähäisiä puutteita oli havainnoista 11 % (B-arvosana) ja kehotuksen vaatimia vaatimusten vastaisuuksia oli 10 % (C-arvosana). Vakavaa terveysvaaraa tai kuluttajan harhaanjohtamista (D-arvosana) oli 1 %:ssa havaintoja (seitsemässä paikassa). Yleisimmät syyt D-arvosanaan ja pakkokeinoihin olivat tuhoeläimet, omavalvonnan vakavat puutteet, näytteenoton pitkäaikainen laiminlyönti, tilojen, pintojen ja välineiden likaisuus, vakavat puutteet elintarvikkeiden lämpötilahallinnassa sekä EU:n tietyille elintarvikkeille annetun nimisuojan harhaanjohtava käyttö.

Yhdellä tarkastuksella annetaan seuraamus jokaisesta tarkastetusta asiasta, jos on jotain huomautettavaa. Asioiden kuntoon saattamiseksi Oiva-tarkastuksilla ohjausta ja neuvontaa annettiin 653 kertaa, korjauskehotuksia 574 kertaa ja pakkokeinoihin johtaneita havaintoja tehtiin 13 asiasta.

Kappalemäärissä laskettuna eniten korjauskehotuksia (C-arvosana) annettiin

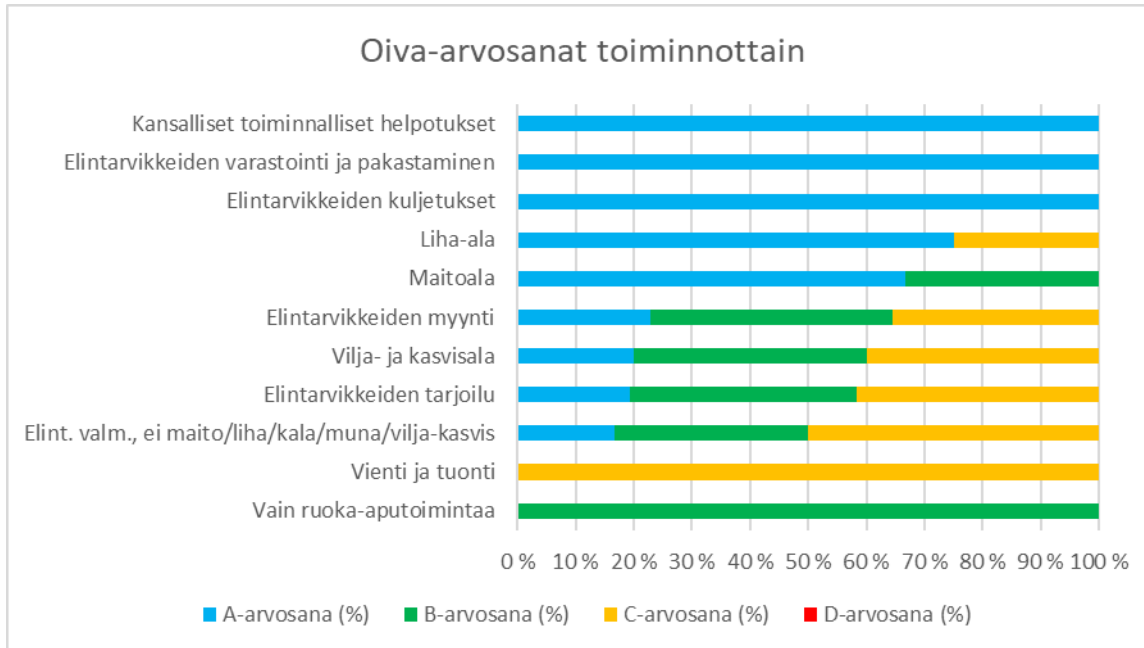
- elintarvikkeiden lämpötilahallinnasta (74 kpl),
- näytteenotosta ja omavalvontatutkimuksista (53 kpl),
- tilojen ja laitteiden soveltuvuudesta ja kunnosta (51 kpl),
- tilojen, pintoja ja välineiden puhtaudesta (49 kpl),
- omavalvonnasta (36 kpl),
- henkilökunnan toiminasta ja koulutuksesta (36 kpl),
- elintarvikkeiden tuotanto- ja käsittelyhygieniasta (32 kpl),
- elintarvikkeista annettavista tiedoista (29 kpl),
- Oiva-raportin esilläpidosta (13 kpl)

Kuva 2 Elintarvikelain mukaisilla suunnitelmallisilla tarkastuksilla annettujen arvosanojen jakauma suhteessa tarkastettuun asiakokonaisuuteen. A=vaatimusten mukainen, B=vähäisiä puutteita (ohjaus, neuvonta), C=vaatimusten vastainen (kehotus), D=vaatimusten vastainen (hallintopakko)

Eniten korjauskehotuksia Oiva-tarkastuksissa annettiin ravintoloille (69 kpl), vähittäismyymälöille (19 kpl) ja kahviloille (13 kpl). Ravintoloita tarkastettiin 86 kpl, joten niistä reilusti yli puolet sai C-arvosanan ja osa sai edelleen seurantatarkastuksesta uudelleen C-arvosanan. C-arvosanojen määrä on ollut nousussa kolmen edellisen vuoden aikana. Eniten puutteita em. paikoissa todettiin tilojen ja laitteiden yleisessä siisteydessä ja puhtaudessa, lämpötilahallinnassa, omavalvonnassa,

tuotteiden säilyvyyden ja myyntiajan hallinnassa, elintarvikkeiden merkinnöissä sekä omavalvontanäytteiden otossa.

Kuva 3 Oiva-arvosanojen jakautuminen toimintoittain vuonna 2024.

Korjauskehotuksien noudattamista seurattiin määräaikojen jälkeen tehdyillä seurantatarkastuksilla (133 kpl), jotka kohdentuivat 107 kpl toimipaikkaan. Toimintaansa paransi 83 kpl toimipaikoista (83 %). Ne, jotka eivät parantaneet toimintaansa saivat toistamiseen C-arvosanan, josta tehtiin uusi seurantatarkastus. Osa määräajoista annettiin vuoden lopussa, jolloin seurantatarkastukset siirtyivät seuraavan vuoden puolelle. Toiminnan loppuessa ei seurantatarkastusta myöskään tehty. Osa tehdyistä seurantatarkastuksista oli peräisin edellisen vuoden tarkastuksista. Hallinnollisiin pakkokeinoihin johtaneiden epäkohtien korjautuminen varmistettiin seurantatarkastuksella.

Kontaktimateriaalitarkastuksia tehtiin 12, joista viisi oli seurantatarkastusta. Ne eivät kuulu Oiva-tarkastuksien piiriin.

Alkutuotannon tarkastukset tehdään Ruokaviraston [tarkastusohjeiden](#) mukaan, joiden pohjalta toimintaa arvioidaan ja arvosana muodostuu. Maidontuotannon tarkastuksista parhaan A-arvosanan sai neljä toimijaa. Lisäksi annettiin neljällä tarkastuksella korjauskehotuksia (C-arvosana) veden laatuun liittyen (2 kpl), haittaeläinten torjuntaan liittyen (1 kpl) ja raakamaidon myynnin puutteista (3 kpl). Nämä tarkastukset tehtiin loppuvuodesta, eikä niihin tehty seurantatarkastuksia vuoden 2024 aikana. Ehdollisuuteen (TE) liittyvien tarkastettavien asioiden C-arvosanojen osalta tieto välittyi automaattisesti tietojärjestelmästä AVI:iin. Munantuotantotiloille ei tehty tarkastuksia, koska ne eivät olleet tarkastusvuorossa. Avomaa puutarhaviilijöille oli suunniteltu tarkastuskäyntejä mutta tarkempi kohdetietojen läpikäynti osoitti, että nämä kohteet eivät olekaan säännöllisen valvonnan piirissä. Alkutuotannosta haetuissa valvontaohjelmien mukaisissa elintarvikenäytteissä ei todettu vaatimustenvastaisuuksia (yhden näytteen tulokset eivät ole tiedossa tätä kirjoitettaessa).

Johtopäätökset vuoden 2024 elintarvikevalvonnasta: Vuosi 2024 oli haastava monella tapaa. Yhden terveystarkastajan siirtyminen ensin toimistotehtäviin ja siitä kesällä eläköityminen, hygieenikkoeläinlääkäriin irtisanoutuminen, esihenkilön virkavapaa, sijaisten perehdyttämiset ja vajaukset henkilömäärässä haastoivat ns. normaalia toimintaa. Työnjako tehtiin sen hetkisen tilanteen pohjalta ja sitä mukaan, kun henkilöt vaihtuivat. Työnjakoa oli onneksi mietitty jo kevään 2024 kehityspäivässä edellisen vuoden perusteella tarkoituksenmukaisemmaksi. Uusien henkilöiden perehdytyksiin pyrittiin panostamaan, mutta vastaavasti ne veivät aikaa valvonnalta.

KOUVOLA

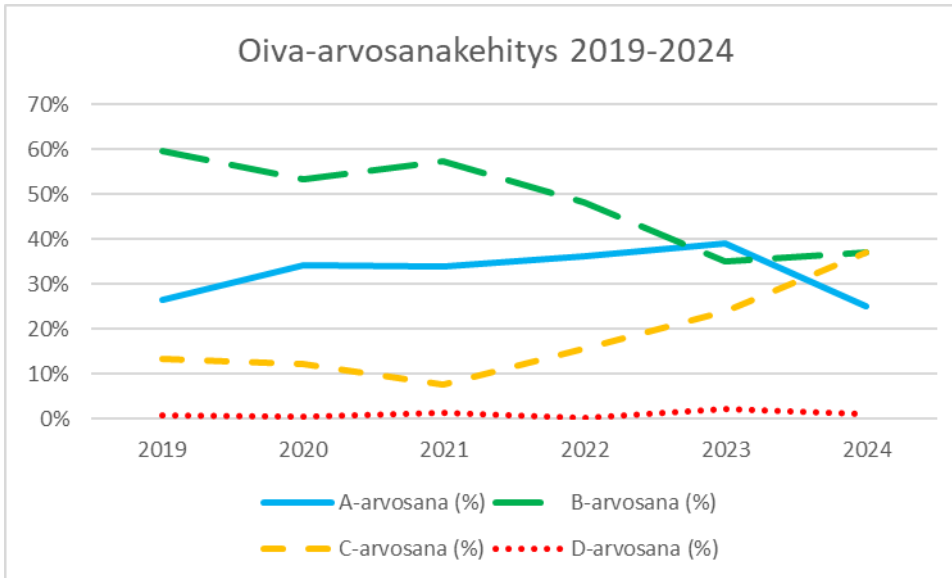
Vastaava terveystarkastaja sijaisti kesällä esihenkilön vuosilomaa ja perehdytti samalla hygieenikkoeläinlääkäriin sijaista. Hygieenikkoeläinlääkäri virka oli kesällä kaksi kuukautta täyttämättä, eikä sijainen millään ehtinyt kiritä vuoden aikana jäänyttä tarkastusvelkaa kiinni. Valvontakohteiden tarkastuksia jaettiin valvojien kesken useamman kerran vuoden aikana, jotta ne jakautuisivat tasaisesti tarkastajien välillä. Loppuvuodesta tehtiin riskinarviointia ja valittiin kohteet, joissa vielä yritettäisiin käydä tarkastuksella sekä kohteet, joiden tarkastus siirtyisi seuraavalle vuodelle. Toimijoiden runsas vaihtuminen, jyrkijähavainnot, terveysvalvonnan resurssivaje ja seuraamusmaksut ruuhkauttivat valvontaa. Uusien kohteiden aloitustarkastuksia jäi tekemättä ajallaan ja niitä siirtyi vuodelle 2025.

Valtaosa toimijoista jätti edelleen rekisteröinti-ilmoituksen tai lopettamisilmoituksen tekemättä ajallaan. Vuoden alusta otettiin elintarvikelain (67 §) mukainen seuraamusmaksu käyttöön ja lopetusilmoituksen hinnaksi määriteltiin 0 €. Ani harva toimija teki lopetusilmoituksen oma-aloitteisesti. Lopetusilmoituksia pyydettyäessä ne saatiin edellisvuotta nopeammin, muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta. Näin ollen voidaan ajatella, että maksuttomuus toi työaika säästöä. Seuraamusmaksusta tiedotettiin nettisivuilla, Facebookissa ja mediassa vuoden alussa. Tästäkin huolimatta seuraamusmaksuja määrättiin kymmenelle toimijalle ja seitsemän toimijan seuraamusmaksu oli loppuvuodesta vireillä. Määrätyt seuraamusmaksut vaihtelivat välillä 300–980 €. Uuden päätöspohjan luominen ja koko seuraamusmaksupäätösprosessin kehittäminen ja käyttöönotto vastaavasti kulutti valvonnan resurssia.

Ruokaviraston elintarvikehygienijaoston kasvistiimin käynnillä 2023 esiin nousutta alkutuotannon kohdetietojen päivytystä päästiin jatkamaan syksyllä 2024 peltoviljelyn tietojen päivittämisellä. Tästä syystä peltoviljelijöiden määrä oli loppuvuodesta paljon pienempi aiempiin vuosiin verrattuna. Koko vuoden kohdemäärä oli vastaavasti isompi, koska valvonnan piiriin tuli projektin myötä uusia peltoviljelijöitä.

Omien painopisterivien kohdentamista arvioidaan keväisin kehityspäivässä aiempiin valvontatuloksiin pohjautuen. Vuodelle 2024 valitut painopisterivit ovat valvontatuloksiakin katsoen osuneet oikeaan, sillä niissä havaittiin paljon korjattavaa. Lämpötila-rivejä on tarkasteltu Ruokaviraston painopisteenä usean vuoden ajan, mutta silti niissä havaittiin edelleen paljon puutteita.

Oiva-arvosanat A, B ja C lähestyivät määrällisesti toisiaan. C-arvosanoja annettiin enemmän kuin edeltävinä vuosina (kuva 4). C-arvosanojen määrä on vuodesta 2021 asti noussut jyrkästi. C-arvosanojen kasvuun on monia syitä. Yksi syy on korona. Sen jälkeen ravintoloilla on ollut vaikeuksia saada osaavaa työvoimaa tai niissä on ollut työvoimapulaa. Toisena syynä voidaan mainita koronan aiheuttama tarkastusvelka, jota edelleen puretaan. Valvonnassa on huomattu, että mitä pidempi on tarkastusväli, sitä useammin kohteissa havaitaan korjattavia asioita (C-arvosana). C-arvosanan tarkoittaa, että toiminnassa on epäkohtia, jotka heikentävät elintarviketurvallisuutta tai johtavat kuluttajaa harhaan. Heikentynyt elintarviketurvallisuus voi jatkuessaan aiheuttaa lisääntyneen ruokamyrkytysriskin. Vuodelle 2024 siirtyi paljon tarkastusvelkaa vuodelta 2023 ja sitä jäi vielä enemmän vuodelta 2024 vuodelle 2025; lähes kahden henkilötyövuoden verran tarkastuksia ja muuta valvontaan liittyvää työtä. Tämä johtui osittain siitä, että vuosi 2024 aloitettiin ravintoloiden tarkastuksilla. Niihin tuli tehtäväksi odotettua enemmän seurantatarkastuksia, mikä vei aikaa muiden kohteiden tarkastuksilta. Jotta tarkastusvelka saataisiin purettua, tulisi elintarviketiimiin saada lisäresurssia.

Kuva 4 Oiva-arvosanat vuosilta 2019–2024. Vuonna 2024 annettiin C-arvosanoja enemmän kuin muita arvosanoja.

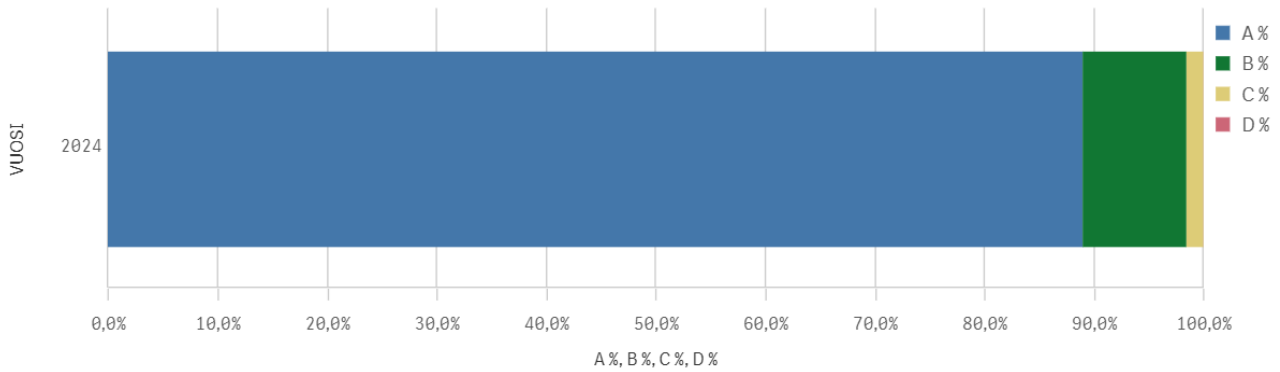
2.2 Terveydensuojelu

Terveydensuojelulain mukaiseen suunnitelmalliseen valvontaan kuuluvia valvontakohteita oli vuoden 2024 alussa yhteensä 491 kpl ja niistä tarkastettiin 149 eri kohdetta. Näin ollen vuonna 2024 valvonta kattoi noin 30 % kohteista.

Valvontasuunnitelmassa oli painopistealueina omavalvonnan tukeminen, elinympäristöterveyden edistäminen ja yhteistyö sekä radonvalvonta. Valvontakohteille jaettiin omaa omavalvontaohjetta tarkastuksien yhteydessä ja käytiin omavalvontaa muutoinkin läpi tarkastuksilla. Myös radonvalvontaa tehtiin suunnitelmallisten valvontakäyntien yhteydessä varmistamalla, että sisäilman radonpitoisuus on tutkittu. Terveydensuojelutiimi laati myös omia ohjeita, joiden avulla pyritään yhdenmukaistamaan valvontaa. Ohjeita laadittiin tarkastuksilla tehtäville havainnoille, vesinäytetulosten laatuvaatimusten ylitystilanteille, toimijan ilmoitusvelvollisuuden rikkomiselle ja taloyhtiön terveyshaittaepäilytapauksen selvittämiseksi.

Elinympäristöterveyttä pyrittiin edistämään tiedottamalla ja tekemällä yhteistyötä monien eri tahojen kanssa. Yhteistyöpalavereita pidettiin kaupungin liikuntapalveluiden, puhtauspalveluiden, varhaiskasvatuksen ja rakennusvalvonnan kanssa. Yhteistyöpalaverit pidettiin myös Kouvolan Veden, Kymenlaakson pelastuslaitoksen, Kouvolan Asuntojen ja Kymen ympäristölaboratorion kanssa. Tiedotuksesta ja viestinnästä on kerrottu tarkemmin kohdassa 4.

Valvontasuunnitelman mukaisilla tarkastuksilla tuli esiin hyvin vähän epäkohtia. Tarkastuksilla tehdyistä havainnoista oli 89 % vaatimusten mukaisella tasolla (A arvosana). Vähäisiä puutteita oli havainnoista 9 % (B arvosana) ja kehotuksen vaatimia vaatimusten vastaisuuksia oli 2 % (C arvosana). Havaintojen jakauma on esitetty kuvassa 5. Havaintojen jakauma on ollut myös edellisinä vuosina hyvin samalla tasolla.

Kuva 5 Terveystarkastuksilla annettujen arvosanojen jakauma. A=vaatimusten mukainen, B=vähäisiä puutteita (ohjaus, neuvonta), C=vaatimusten vastainen (kehoitus), D=vaatimusten vastainen (hallintopakko)

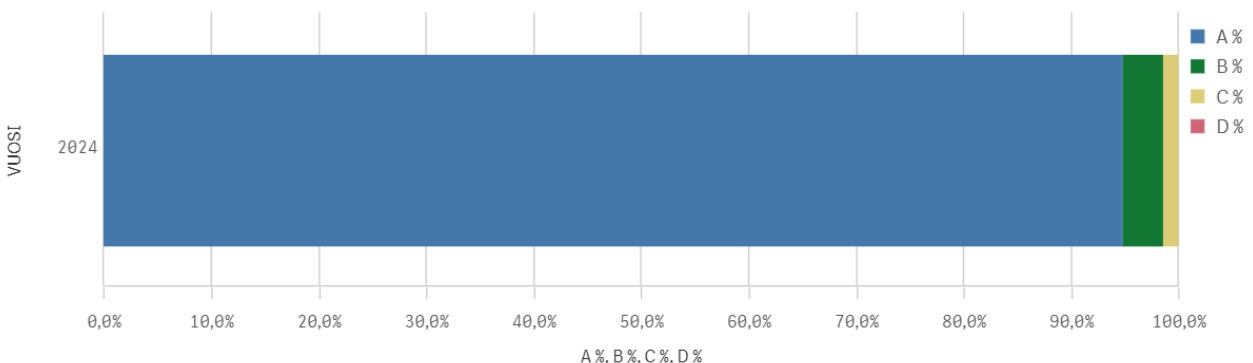
Suurin osa annetuista kehoituksista (C arvosana) koski sisäilman radonpitoisuuden mittaamista. Yksittäisiä kehoituksia annettiin muun muassa talousveden lämpötiloista, ilmanvaihdosta, pesu- ja wc-tiloista, kalusteista sekä sisälämpötilasta ja vedosta. Jälkivalvontaa tehtiin pääasiassa asiakirjatarkastuksina.

2.3 Tupakka- ja lääkelain valvonta

Tupakan myyntipaikkoja oli vuoden 2024 alussa yhteensä 118 kpl ja niistä tarkastettiin 28. Näin ollen valvonnan piirissä oli 24 % tupakan myyntipaikoista. Lääkelain mukaisia nikotiinivalmisteiden vähittäismyyntipaikkoja oli vuoden 2024 alussa 58 ja niistä tarkastettiin 10. Näin ollen nikotiinivalmisteiden vähittäismyyntipaikoista tarkastettiin 17 %.

Valvontasuunnitelmassa oli tupakkavalvonnan painopistealueeksi nostettu tuotevalvonta ja markkinoinnin valvonta sekä omavalvonnan tukeminen ja yhteistyö ehkäisevän päihdetyön kanssa. Markkinoinnin valvontaa ja tuotevalvontaa tehtiin vähittäismyyntipaikkojen valvontasuunnitelman mukaisten tarkastusten yhteydessä. Tarkastuksilla myös omavalvonnasta annettiin tarvittaessa ohjausta ja neuvontaa. Ehkäisevän päihdetyön kanssa tehtiin yhteistyötä järjestämällä yhteistyöpalaveri. Terveysvalvonta pääsi mukaan myös Kymenlaakson alueen Pakka-työryhmään (paikallinen alkoholi-, tupakka- ja rahapelihaittojen ehkäisy -toimintamalli).

Valvontasuunnitelman mukaisilla tarkastuksilla tuli esiin hyvin vähän epäkohtia. Tarkastuksilla tehdyistä havainnoista oli 95 % vaatimusten mukaisella tasolla (A arvosana). Vähäisiä puutteita oli havainnoista 4 % (B arvosana) ja kehoituksen vaatimia vaatimusten vastaisuuksia oli 1 % (C arvosana). Havaintojen jakauma on esitetty kuvassa 6. Havaintojen jakauma on ollut myös edellisinä vuosina hyvin samalla tasolla.

Kuva 6 Tupakkalain mukaisilla tarkastuksilla annettujen arvosanojen jakauma. A=vaatimusten mukainen, B=vähäisiä puutteita (ohjaus, neuvonta), C=vaatimusten vastainen (kehoitus), D=vaatimusten vastainen (hallintopakko)

Kehotuksien (C arvosana) antaminen liittyy omavalvontasuunnitelman sisältöön, henkilökunnan perehdytykseen, tupakointikielto-opasteisiin, laittoman kaupan ehkäisemiseen ja markkinointikieltoon. Kaikki edellä mainitut kehotukset olivat yksittäisiä.

2.4 Eläinlääkintähuolto

Eläinlääkintähuollolle oli asetettu useita valtakunnallisia [painopisteitä](#). Valvontaa tehtiin AVI:n ohjeistuksen mukaan. Koulutuksiin osallistuttiin EU:n eläinterveys säännösten 2019/429 (AHL) ja muun eläintautilainsäädännön sekä EU:n eläinlääkeasetuksen osalta. Laki eläinten hyvinvoinnista hyväksyttiin eduskunnassa vuonna 2023 ja sen soveltaminen alkoi 1.1.2024.

3 Henkilöstön osaamisen kehittäminen

Valvontaviranomaisen on varmistettava, että henkilökunnalla on riittävä osaaminen ja että osaamista pidetään tarvittaessa yllä säännöllisellä koulutautumisella. Ympäristöterveydenhuollon henkilöstö osallistuu vuosittain sekä ammatilliseen täydennyskoulutukseen että muuhun koulutukseen. Ammatillisilla täydennyskoulutuksilla on tarkoituksena ylläpitää ja lisätä henkilöstön ammattitaitoa ja osaamista. Vuosittain järjestetään esimerkiksi ympäristöterveydenhuollon valtakunnalliset ja alueelliset koulutuspäivät sekä eläinlääkäripäivät. Tämän lisäksi osallistutaan tarjolla oleviin eri teemoilla järjestettyihin koulutuksiin koulutustarpeen mukaisesti. Muuta koulutusta on esimerkiksi tietoturvakoulutukset ja ensiapukoulutukset. Vuonna 2024 laadittiin viranomaispalveluiden menettelytapaohje uhka- ja väkivaltatilanteille, johon henkilöstö perehtyi. Taulukossa 7 on kerrottu terveysvalvonnan ja eläinlääkintähuollon koulutusmäärät vuonna 2024.

Taulukko 7 Ympäristöterveydenhuollon koulutusmäärät vuonna 2024

Koulutukset vuonna 2024	Ammatillinen täydennyskoulutus (htp*)	Muu koulutus (htp*)	Yhteensä (htp*)
Terveysvalvonta	79,1	8,2	87,3
Eläinlääkintähuolto	45,9	1,8	47,7
Yhteensä (htp)	125,0	10,0	135,0

* henkilötyöpäivää (1 htp = 7,5 h)

Valtakunnallisessa ympäristöterveydenhuollon valvontaohjelmassa on asetettu koulutustavoitteeksi keskimäärin kahdeksan koulutuspäivää vuodessa viranhaltijaa kohden. Linjauksen mukaan koulutuspäiviksi voidaan varsinaisten koulutuspäivien lisäksi lukea muutakin ammattitaidon edistämistä, kuten työhönsäpäiviin osallistuminen, malliasiakirjoihin perehtyminen tai muu suunnitelmallinen pätevyiden ylläpito. Ympäristöterveydenhuollon koulutuspäivien yhteenlaskettu määrä oli 135 henkilötyöpäivää, joka on keskimäärin noin 7,5 koulutuspäivää viranhaltijaa kohden. Tähän ei kuitenkaan ole sisällytetty henkilöstön omaehtoista asioihin perehtymistä, joten todennäköisesti kahdeksan koulutuspäivän tavoite täyttyy.

4 Ohjaus, neuvonta, kouluttaminen ja muu viestintä

4.1 Ohjaus- ja neuvonta

Koulutukset ja ohjauskäynnit toteutettiin valvonnan perusmaksulla saaduilla tuloilla. Ohjauskäyntien suunnittelussa hyödynnettiin elintarvikevalvonnassa suunnitelmallisen valvonnan tuloksia vuodelta 2022 ja 2023. Ohjauskäyntien toteutuksesta vastasi pääosin harjoittelija.

KOUVOLA

4.1.1 Koulutusvideot

Terveysvalvonta on tehnyt omia koulutusvideoita. Elintarvikevalvonnan [ohjevideoita](#) on kolme. Lisäksi on vesiosuuskunnille suunnattu [ohjevideo](#), jossa ohjeistetaan talousvesinäytteenotossa huomioitavat asiat. Koulutusvideoiden tekemistä ei ole jatkettu, koska aiempien videoiden suosio on hiipunut ja niitä katsottiin vuonna 2024 hyvin harvakseltaan.

4.1.2 Kohdennetut käynnit

Ohjaus- ja neuvontakäyntien aiheet, sisältö ja kohderyhmä suunniteltiin etukäteen. Elintarvikevalvonnassa kohdennettuja käyntejä tehtiin kahdenlaisia. Ensimmäiset ohjaus- ja neuvontakäynnit (35 kpl) tehtiin kohteisiin, joiden Oiva-raportin esilläpidossa oli edellisenä vuonna ollut huomautettavaa. Käyntien tavoitteena oli selvittää, miten Oiva-raportti on asetettu esille elintarvikehuoneistossa, internetsivuilla, somekanavissa ja myyntisovelluksissa ja jätettiin aiheesta pieni info. Toiset kohdennetut ohjaus- ja neuvontakäynnit (30 kpl) tehtiin pääsääntöisesti kohteisiin, joilla oli edellisenä vuonna ollut elintarvikkeiden tarjoilu- ja säilytyslämpötilojen hallinnassa huomautettavaa. Käynneillä selvitettiin, millaisia lämpömittareita elintarvikehuoneistoissa käytetään, osataanko niitä käyttää oikein ja kuinka usein elintarvikkeiden lämpötiloja mitataan. Kohteisiin jätettiin aiheesta pieni info. Molempien kohdennettujen ohjaus- ja neuvontakäyntien tuloksista tehtiin yhteenvedot, jotka julkaistiin elintarvikevalvonnan nettisivuilla.

Terveysturvallisuudessa kiinnitettiin erityisesti huomiota oikeanlaisiin talousveden lämpötiloihin legionellabakteerin lisääntymisriskin vuoksi. Suunnitelmallisten valvontakäyntien lisäksi talousvesinäytteenoton yhteydessä mitattiin sekä kylmän että kuumien veden lämpötilat ja annettiin ohjausta oikeanlaisista lämpötiloista (22 kohdetta).

4.2 Esitykset ja luennot

Vuonna 2024 pidettiin seuraavat luennot / puheenvuorot:

- Luento terveydenhoitajaopiskelijoille ympäristöterveydenhuollosta (27 kuulijaa)
- Työelämäluento, Kaakkois-Suomen amk, elintarvikevalvonta (26 kuulijaa)
- Köökki24 -harjoituksen esittely Ympäristöterveydenhuollon häiriötilanne -kurssilla (50 kuulijaa) ja kuuden suurimman valvontayksikön ”Sixpack” -tilaisuudessa (97 kuulijaa)
- Luento palotarkastajille paloriskiasumisen valvontaverkoston koulutuspäivillä Kouvolan paloasemalla: Eläinten hyvinvointilaki 693/1996 ja mitä palotarkastajan tulisi siitä tietää (20 kuulijaa)

Syksyllä esiteltiin Viranomaiset Manskilla- tapahtumassa rottien torjuntaa ja sisäilman radonpitoisuuden tutkimista.

4.3 Muu viestintä

Ympäristöterveydenhuollolla on oma viestintätiimi. Viestintätiimin kokoontui viisi kertaa vuonna 2024. Vuosittain laaditaan viestintäsuunnitelma, johon listataan teemoja, joista tullaan tekemään tiedotteita tai some-julkaisuja. Viestintäsuunnitelmassa on viikkotasoiset aikataulutavoitteet julkaisujen tekemiselle. Suurin osa on ympäristöpalvelujen Facebook-tilillä tehtäviä julkaisuja, mutta ajankohtaisista asioista tiedotetaan myös omilla internetsivuilla, paikallismedioiden kautta sekä kuntalaisten asukaslehdessä ja kaupungin henkilöstölehdessä.

Vuonna 2024 Facebook-päivityksiä tehtiin 54 kpl ja niiden yhteenlaskettu kattavuus oli 46 025 henkilöä. Yksittäinen julkaisu tavoitti 79–3515 henkilöä ja keskiarvo oli 868 henkilöä. Uimarantojen vedenlaatua koskevat tiedotteet olivat luetuimpia. Myös Oiva-raportin ulkoasun muuttumista, jänisruttoa sekä jumppamatto- ja helleprojekteja koskeneet julkaisut saivat keskiarvoa suuremman kattavuuden.

Mediatiedotteita laadittiin yhteensä 12, joista julkaistiin kahdeksan. Mediatiedotteet koskivat pääosin valvontaprojektien tuloksia. Lisäksi media teki omasta aloitteestaan 10 lehtijuttua, joissa haastateltiin ympäristöterveyden henkilöstöä.

5 Toiminnan laadullinen arviointi

Ympäristöterveydenhuollolla on ollut käytössä vuosina 2019–2024 EnviroVetin LaatuNet-laadunhallintajärjestelmä. Laadunhallintajärjestelmän avulla on saatu yhdenmukaistettua valvontakäytäntöjä ja kehitettyä jatkuvasti laadunhallintaa. Kouvolan ympäristöterveydenhuollolla on myös LaatuNet laatukäsikirja.

Laadunhallintaa tehtiin vuonna 2024 oman laatutiimin johdolla. Laatutiimi kokoontui neljä kertaa vuoden aikana. Lisäksi laatuasioita käytiin koko yksikön kanssa yhteisesti läpi kaksi kertaa vuoden aikana. Laadunhallinta koostui vuonna 2024 pääosin poikkeamahallinnasta ja auditoinneista. Poikkeamille on koontitaulukko, johon kirjattiin vuoden aikana esiintyneitä poikkeamia. Pääasiassa kirjatut poikkeamat saatiin myös suljettua. Eläinlääkintähuollolle ja terveystalvonnalle on erilliset poikkeamataulukot.

Sisäisille auditoinneille laadittu auditointiohjelma toteutui hyvin. Ympäristöterveydenhuollon henkilöstö toteutti itse sisäiset auditoinnit. Henkilöstöstä neljä on käynyt sisäisen auditoijan koulutuksen ja yhdellä on koulutus käynnissä. Sisäiset auditoinnit kohdistuivat vuonna 2024 alkutuotannon tarkastuspöytäkirjoihin sekä Oiva-tarkastuksien lämpötilahallinnan riveihin (seuranta-auditointi). Lisäksi tehtiin terveydensuojelun auditointi koskien tarkastuksien radonhavaintoja. Kyseisen auditoinnin raportointi siirtyi vuodelle 2025. LaatuNetin toteuttamana osallistuttiin kahteen interkalibrointiin, jotka koskivat elintarvikepetoksia sekä tupakan valvontaa. Interkalibrointiin perusteella saatiin tietoa, kuinka yhdenmukaisesta valvonta on henkilöstön välillä sekä valtakunnallisesti.

Omina seurattavina mittareina olivat suunnitelmallisten tarkastusten tarkastuspöytäkirjojen lähettämisajat sekä ilmoitusten käsittelyajat. Näiden osalta todettiin, että keskimäärin on pysytty tavoiteajoissa, mutta hajontaa on paljon ja näin ollen samojen mittareiden seuranta on hyvä jatkaa.

Vuodelle 2024 asetetut omat laatutavoitteet olivat asiakkaiden tasapuolinen kohtelu, toimintatapojen ja valvonnan yhtenäisyys sekä tehokkuus. Edellä mainituilla auditoinneilla, interkalibroinneilla sekä laadituilla omilla ohjeilla saatiin edistettyä laatutavoitteita.

Koko terveystalvonnan yksikköpalaverit pidettiin kolmen viikon välein. Terveystalvonnan palaveriin osallistuivat myös valvontaeläinlääkärit. Elintarviketiimi kokoontui kahden viikon välein yhteensä 26 kertaa. Terveystalvontatiimi kokoontui kolmen viikon välein yhteensä 17 kertaa. Eläinlääkärivastaanoton henkilökunta kokoontui kuusi kertaa ja lisäksi valvontaeläinlääkärit ja praktikkoeläinlääkärit pitivät yhteistyöpalavereja eläinten hyvinvoinnin valvonnan osalta yhteensä neljä kertaa. Kahdesti vuodessa pidettiin eläinlääkäripalaveri kaikille kaupungin palveluksessa oleville eläinlääkäreille ja vastaanottoavustajille. Keväällä järjestettiin koko ympäristöterveydenhuollon kehityspäivä.

AVI ei tehnyt vuonna 2024 Kouvolan valvontayksikköön arviointi- ja ohjauskäyntiä. Kyseinen arviointi- ja ohjauskäynti on tehty koko ympäristöterveydenhuoltoon vuonna 2015 ja elintarvikevalvontaan vuonna 2019. AVI kuitenkin kohdisti vuonna 2024 terveydensuojeluvälvontaan selvityksen, jossa kiinnitettiin huomioita valvontakohteiden tarkastustiheyksiin ja talousvetä toimittavien laitosten osalta varautumiseen liittyvien asioiden tarkastamiseen. Näiden osalta toimitettiin kohdekohtainen selvitys AVI:lle.

Ruokaviraston elintarvikekoostumusjaosto kävi lokakuussa tutustumassa vierasaineiden- ja torjunta-ainejäämien tarkastamiseen leipomon Oiva-tarkastuksella. Samalla koekäytettiin heidän laatimaa tarkastuslomakeluonnosta. Ruokaviraston Elintarvikehygienijaoston ja

elintarvikemikrobiologian jaoston liha-alan ohjaava tarkastuskäynti oli marraskuussa. Käynnin aikana tehtiin Oiva-tarkastus lihavalmisteita valmistavaan hyväksytyyn elintarvikehuoneistoon.

6 Ympäristöterveydenhuollon erityistilanteet

6.1 Epidemiat

Terveysvalvonnalla, Kymenlaakson hyvinvointialueella ja vesilaitoksilla on yhteinen työryhmä elintarvike- ja vesivälitteisten epidemioiden selvittämiseen. Työryhmä kokoontui kaksi kertaa vuonna 2024. Terveysvalvonnasta on edustus myös varuskuntien epidemiatyöryhmissä, jotka molemmat kokoontuivat kerran vuonna 2024.

Vuonna 2024 oli yksi useamman sairastuneen henkilön ruokamyrkytyspäily, josta tehtiin myös RYMY-ilmoitus. Epidemian elintarvikeperäisyyttä ei pystytty varmistamaan.

6.2 Sairastumis- ja haittaepäilyilmoitukset

Ilppa-ilmoituspalvelussa on käytössä valtakunnallinen sähköinen ilmoituspalvelu, jossa kuntalaiset voivat ilmoittaa sairastumisesta tai muusta terveyshaittaepäilystä, jonka epäillään aiheutuneen elintarvikkeesta, talousvedestä tai uimavedestä. Vuonna 2024 edellä mainittuja Ilppa-ilmoituspalvelun kautta tulleita ns. saha-ilmoituksia tehtiin yhteensä 51.

Vuonna 2024 oli 30 ruokamyrkytyspäilyä, joissa oli kyseessä vain yhden henkilön oirehtiminen. Kyseiset tapaukset eivät kuitenkaan olleet epidemioita.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselta (THL) tuli tieto legionellabakteerin aiheuttamasta sairastumistapauksesta. Sairastunut henkilö oli lomallaan vierailut kouvolaalaisessa majoitusliikkeessä, joka oli yksi mahdollinen tartuntalähde. Majoitusliikkeestä otettiin näytteitä eri paikoista. Legionellaa havaittiin porealtaasta. Porealtaalle asetettiin väliaikainen käyttörajoitus altaan puhdistustoimien ajaksi sekä haettiin lisänäytteitä ongelman laajuuden selvittämiseksi. Tehdyissä selvityksissä kävi ilmi, että ongelmaa esiintyi muidenkin altaiden vedenlaadussa. Kohteessa tehtiin laajat altaiden peruspuhdistukset ja tehostettiin veden desinfiointia. Näytteiden ottojen lisäksi alueella tehtiin tarkastuksia sekä annettiin toimijalle neuvontaa ja ohjausta, jotta vastaavalaiselta terveyshaitalta voidaan jatkossa välttyä. Tapauksen selvitys työllisti terveysvalvontaa kesäaikana paljon.

THL:stä tuli tieto myös toisesta henkilöstä, joka oli sairastunut legionellabakteerin aiheuttamaan infektiin. Kyseisellä henkilöllä on Kouvolaassa loma-asunto, joka oli yksi mahdollinen tartuntalähde. THL:n pyynnöstä loma-asunnolta haettiin tartuntalähteen selvittämiseksi vesinäytteitä. Näytteissä ei todettu legionellabakteeria.

6.3 Varautuminen

Ympäristöterveydenhuollon valmiussuunnitelmaan tehtiin isompi päivitys 2022–2023 vaihteessa. Valmiussuunnitelma on hyväksytty toimialan valmiusryhmässä 21.2.2023. Valmiussuunnitelmaa päivitetään jatkuvasti ja tulevan ohjelmakauden (2025–2028) aikana on tavoitteena uudistaa se kokonaan.

Ympäristöterveydenhuollolla on oma valmiustiimi, joka kokoontui kolme kertaa vuonna 2024. Valmiustiimiin kuuluu ympäristöterveyspäällikkö, terveydensuojelusuunnittelija, valvontaeläinlääkäri, vastaava terveystarkastaja ja kolme terveystarkastajaa. Valmiustiimistä kaksi henkilöä osallistui Pelastusopiston järjestämään ympäristöterveydenhuollon varautumiskoulutukseen.

KOUVOLA

Vuonna 2024 osallistuttiin syyskuussa ELY-keskuksen organisoimaan laajamittaiseen vesihuollon häiriötilanneharjoitukseen ja lokakuussa harjoituksen loppuseminaariin. Kouvolan kaupungin omaa Kyökki-harjoitusta (keskuskeittiön häiriötilanneharjoitus) oli kesäkuussa seuraamassa vs. ympäristöterveyspäällikkö ja vastaava terveystarkastaja.

Lintuinfluenssatilanne on ollut Suomessa vuonna 2024 rauhallinen verrattuna vuoden 2023 tautitilanteeseen. Tarttuvien eläintautien torjuntaan on varauduttu osallistumalla koulutuksiin ja päivittämällä sisäisiä ohjeistuksia.

6.4 Häiriötilanteet

Vuonna 2024 ei ollut häiriötilanteita.

7 Valvonnasta saadut tulot ja niiden kohdentuminen

Valvonnasta kertyneet kokonaistulot olivat 344 869 €. Valvonnan tulojen jakaantuminen on esitetty taulukossa 8.

Taulukko 8 Valvonnan tulojen jakaantuminen

Valvonnan toimiala	Valvonnan perusmaksuista / vuosimaksuista saadut tulot	Valvontamaksuista (tarkastukset, näytteenotot, ilmoituksen käsittely) saadut tulot	Tulot yhteensä
Elintarvikevalvonta	82 350 €	93 838,50 €	176 188,50 €
Terveystarkastus	37 650 €	34 612,50 €	72 262,50 €
Tupakkavalvonta	86 608 €	1 810 €	88 418 €
Lääkelain valvonta	6 950 €	1 050 €	8 000 €
		Tulot yhteensä	344 869 €

Valvonnasta saadut tulot ovat kohdistuneet ympäristöterveydenhuollon toimintakulujen kattamiseen eli käytännössä pääosin henkilöresurssien turvaamiseen. Mahdollisuudet toiminnan kehittämiseen ovat hyvin pitkälti sidoksissa henkilöresurssien määrään. Elintarvikevalvonnassa tuloja käytettiin myös ohjaus- ja neuvontakäytien toteuttamiseen. Näin ollen tulojen kohdentaminen ympäristöterveydenhuollon kehittämiseen olisi tärkeää jatkossakin.

8 Voimavarat

Vuonna 2024 eläköityi elintarvikevalvonnasta yksi terveystarkastaja eikä kyseiselle viralle saatu täyttölupaa. Myös hygieenikkoeläinlääkäriin virka oli henkilövaihdoksen vuoksi kaksi kuukautta täyttämättä. Näin ollen terveysvalvonnan virat olivat yhteensä noin yhden henkilötyövuoden verran täyttämättä. Resurssitilannetta auttoi määräaikainen terveystarkastaja (5,5 kk) ja kesätyöntekijä (4,5 kk).

Terveysvalvonnan resurssit ovat kohtuulliset suunnitelmallisen valvonnan toteuttamiseen. Työtehtäviin kuuluu kuitenkin myös paljon muuta, kun suunnitelmallista valvontaa (liite 1, valvonnan volyymit). Henkilöstövoimavarojen jakautuminen eri ympäristöterveydenhuollon toimialojen välillä on esitetty taulukossa 9.

Taulukko 9 Henkilöstövoimavarojen kohdentuminen

Toimiala	Henkilötyö vuodet
Terveysturvallisuuden valvonta	4,5
Tupakkalain valvonta	0,3
Elintarvikevalvonta	5
Eläinlääkäripalvelut	5,5
Eläinsuojeluvalvonta	1,9
Eläintautivalvonta	0,1
Ympäristöterveydenhuollon johtaminen	1,2
Muut tehtävät (mm. toimistotehtävät, suunnittelu)	3,5
Yhteensä	22

Elintarvikevalvonnassa sekä tupakka- ja lääkelain valvonnassa voimavarat suuntautuvat pääosin suunnitelmalliseen valvontaan. Sen sijaan terveydensuojelulain mukaisessa valvonnassa suunnitelmallisen valvonnan osuus on noin puolet valvonnan kokonaismäärästä. Toisaalta elintarvikevalvonnassa tehtävien korjauskehotusten seurantatarkastuksien määrä on myös viime vuosina ollut nouseva. Myös toimijan vaihdoksia oli vuonna 2024 hyvin paljon, joka lisää tarkastusmääriä.

Eläinlääkintähuollon kokonaisresurssi vuonna 2024 oli 5,5 virkaa. Praktikoista viisi oli vakinaisessa virassa ja kuudes virka oli täytetty määräaikaisena 50 % työajalla. Valvontaeläinlääkärien molemmat virat olivat täytettyinä toisen vakinaisista valvontaeläinlääkäreistä palattua virkavapaalta vuoden alusta.

9 Toiminnan kehittämistarpeet

Kaupungin henkilöstölle vuonna 2024 tehdyn työhyvinvointikyselyn perusteella ympäristöterveydenhuollossa kehitettäväksi asiaksi nousi työn aiheuttamasta kuormituksesta palautuminen. Tätä varten on sovittu tiettyjä toimintatapoja, kuten varaamalla kalenteriin tyhjiä ajankohtia töiden loppuunsaattamiseksi.

Laadunhallinnan sisäisissä auditoinneista esiin nousseita asioita pyritään kehittämään siten, että asiakkaita kohdeltaisiin entistäkin tasapuolisemmin ja toimintatavat ja valvonta olisivat yhtenäisiä. Auditoinneissa esiin nousseita asioita pyritään seuraamaan myös seuranta-auditoinneilla.

Valvontatuloksia tulee hyödyntää entistä enemmän toiminnan suunnittelussa ja vaikuttavuuden arvioinnissa. Tärkeintä on turvata valvonnan riittävät resurssit, jotta valvontaa pystytään tekemään suunnitellusti ja puuttumaan yllättäviin poikkeamiin.

Elintarvikevalvonnassa seurantatarkastukset työllistävät paljon ja ohjauksella ja neuvonnalla tähdätään seurantatarkastusmäärien vähenemiseen pitkällä aikavälillä. Vuonna 2025 tarkastuksilla käyttöönotettavilla tableteilla pyritään tehostamaan tarkastuspöytäkirjojen laadintaa ja toimijoiden ohjausta tarkastuksilla.

KOUVOLA

Terveydensuojelutiimi alkoi vuonna 2024 laatimaan omia ohjeita erilaisille valvontatilanteille. Ohjeiden laatimista jatketaan myös vuonna 2025. Ohjeiden avulla pyritään saamaan valvontaa yhdenmukaiseksi ja helpottamaan henkilöstöä työtehtävien sijaistamisessa.

Tupakkavalvonnassa on tavoitteena jalkauttaa omavalvonnan tukeminen, tuotevalvonta ja markkinointikiellon valvonta tehokkaasti ja suunnitelmallisesti edistämään tupakkalain tavoitteiden toteutumista. Tavoitteena on jatkossa lähestyä tupakan vähittäismyyjiä entistä säännöllisemmin infokirjeellä tupakkalainsäädännön muutoksista ja muista ajankohtaisista asioista.

Eläinlääkintähuollossa toiminnan kehittäminen kohdistuu lähitulevaisuudessa ennen kaikkea eläinlääkintähuoltolain uudistukseen valmistautumiseen ja toteutukseen. Uusi eläinlääkintähuoltolaki astuu voimaan 1.1.2026. Palvelut tuotantoeläimille sekä kaikkien eläinlajien ympärivuorokautisen päivystyksen järjestämisvastuu säilyy jatkossakin kuntien vastuulla ja edellyttää riittävää eläinlääkäriresurssia.

Vuoden 2024 alusta on alettu soveltaa lakia eläinten hyvinvoinnista. Myös valvontakäyntien raportointi aluehallintovirastoon on muuttunut loppuvuodesta 2023 ja jatkossa eläinten hyvinvoinnin valvonnassa kehittämistarpeena on edelleen eläinsuojeluprosessin nopeuttaminen sekä suunnitelmallisten eläinsuojelutarkastusten määrien nostaminen. Valvontaeläinlääkärillä on jo käytössään epäilyyn perustuvien ilmoitusten kiireellisyysluokittelu, jossa on määritelty tavoiteaika sille, kuinka nopeasti ensimmäinen tarkastus tehdään ilmoituksen vastaanottamisen jälkeen. Hyvin kiireellisten (tarkastus alle kahden vuorokauden kuluessa ilmoituksen vastaanotosta) ja kiireellisten (tarkastus kahden viikon kuluessa ilmoituksesta) osalta tavoiteaika on toteutunut, mutta vähemmän kiireellisiä, kuukauden kuluessa tarkastettavia, ei ole kaikkia ehditty tarkastaa tavoiteajassa. Tämän tavoiteajan seuranta tulisi lisätä. Eläinsuojeluprosessin nopeuttamiseksi voitaisiin määrittää myös prosessin kokonaistavoiteaika, jossa koko eläinsuojeluasia pyritään saamaan päätökseen.

Eläinsuojelun suunnitelmallisten tarkastusten määrien lisääminen sekä suuntaaminen riskiperusteisesti on selkeä kehittämiskohde. Kohteiden riskinarviointi on määrä tehdä alkuvuonna 2025. Eläinten tunnistamisen ja rekisteröinnin valvonnan sisäisen prosessin kehittämisessä on onnistuttu vuonna 2024 hyvin, ja valvonnan apuvälineiksi on luotu kehotus- ja päätöspohjia. Eläinten tunnistamisen ja rekisteröinnin valvonnasta on tullut pysyvä osa eläinsuojelutarkastuskäyntiä.

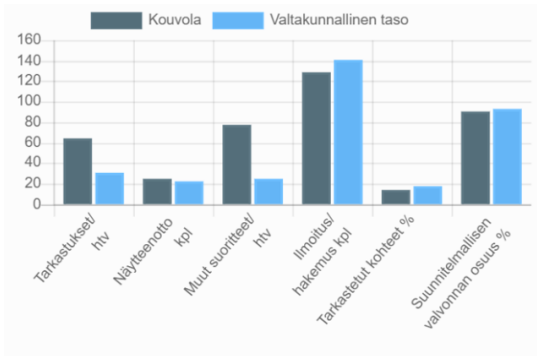
Ympäristöterveydenhuollon toimintaympäristö on hyvin laaja ja vaatii viranhaltijoilta jatkuvaa kouluttautumista ja kehittymistä. Valvontasuunnitelmassa asetetut tavoitteet saatiin kuitenkin hyvin toteutettua ja elinympäristöterveyttä turvattua. Tätä kuvastaa myös se, että vältyttiin suurilta talousvesi-, uimavesi- ja elintarvikevälikteisiltä epidemioilta.

Vuosi	2020	2021	2022	2023	2024 suunnitel- lut	2024 toteutu- neet
Lausunnot						
ympäristölupa	9	15	12	11	10	11
rakennuslupa	27	17	8	10	10	13
muut (mm. kaavat)	3	19	15	31	20	16
Ilmoitukset						
elintarvikevalvonta	86	68	99	176	140	175
terveydensuojelu	45	38	23	45	30	25
Hakemukset						
elintarvikevalvonta	0	1	1	2	1	1
terveydensuojelu	0	1	1	0	1	0
tupakkalaki	23	5	4	10	10	11
lääkelaki	13	3	1	5	4	5
Valvottavien toimipaikkojen lukumäärä						
elintarvikevalvonta	816	694	634	655	664	679
alkutuotanto	1215	1038	934	860	972	929
terveydensuojelu	555	494	487	511	467	491
tupakkalaki	157	124	132	132	118	118
lääkelaki	68	61	58	58	58	58
Suunnitelmalliset tarkastukset						
elintarvikevalvonta	285	359	357	302	539	299
terveydensuojelu	142	148	133	158	159	159
tupakkalaki	56	70	57	45	63	29
lääkelaki	32	29	30	18	5	10
seurantatarkastukset						150*
Muut tarkastukset						
elintarvikevalvonta	40	18	21	27	25	37
terveydensuojelu yleisesti	35	64	88	25	30	10
terveyshaitta (mm. sisäilma, melu)	126	100	134	120	120	131
eläinsuojelu	294	340	191	281	300	280
tupakkalaki	1	0	1	1	1	2
lääkelaki	0	0	0	0	0	0
Hallinnolliset pakkokeinot						
	4	7	6	22	6	9
Seuraamusmaksut						
					9	10**
Tutkintapyynnöt						
	0	3	0	0	3	0
Näytteenotto ja mittaus						
elintarvike	31	30	90	42	30	31
terveydensuojelu						
uimavesi	140	132	169	132	142	169
talousvesi	185	126	128	110	110	117
asumisterveysmittaukset (mm. melu, radon, sisäilman laatu)	50	41	19	22	20	36
Eläinlääkintähuollon potilaskäynnit						
	10144	8000	8000	9268	10000	9288

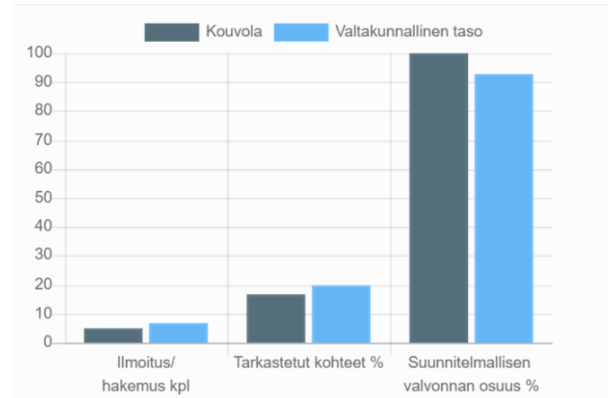
*Yhteistilastointi aloitettu vuonna 2024.

**Seuraamusmaksun määrääminen on aloitettu vuonna 2024.

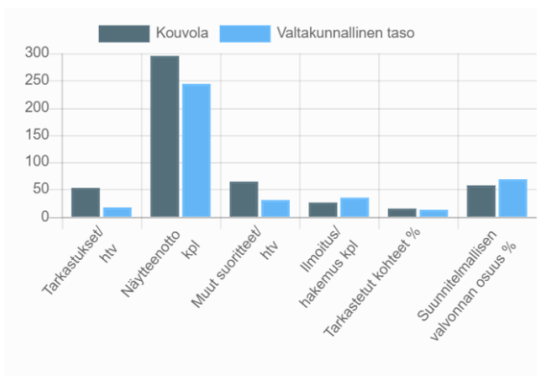
LIITE 2 Valvonnan vertailu valtakunnalliseen tasoon (Lähde LaatuNet)

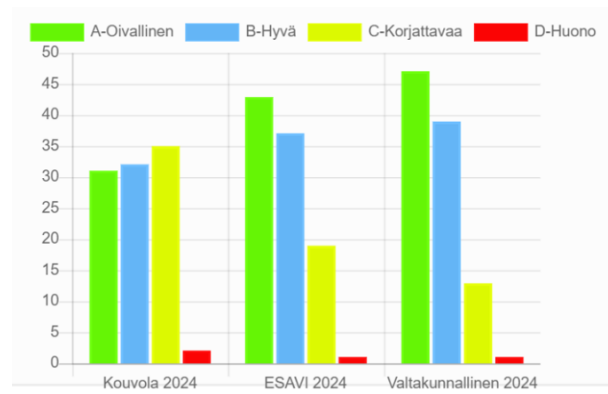
Kuva 7 Elintarvikevalvonta

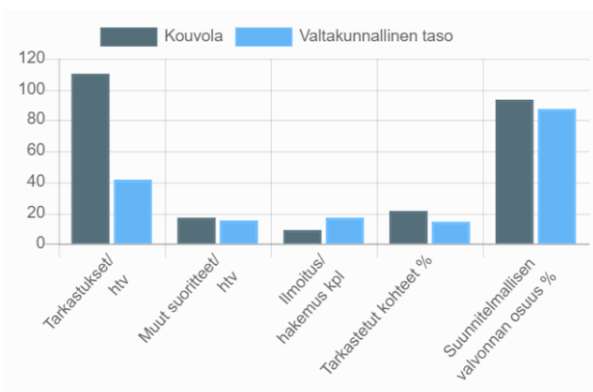
Kuva 10 Lääkelain mukainen valvonta

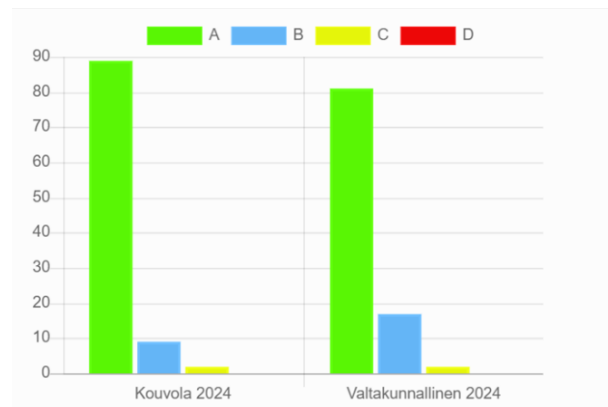
Kuva 8 Terveydensuojeluvalvonta

Kuva 11 Oiva-arvosanojen jakauma

Kuva 9 Tupakkalain mukainen valvonta

Kuva 12 Terveydensuojelulain mukaisten tarkastusten havaintojen jakauma